

ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΑΔΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ. _____

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1884

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ₪Ρ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ₪Ρ. 8

ενηλ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Επι της Λεωφόρου Πανεπιστημίου, 38.

1884

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΖ'

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1. Ἰαννουαρίου ἑξῆς καὶ εἰς ἑτήσιαται. — Γραφεῖον διευθ. Ἐπιτ. τῆς λυμ. Πανεπιστημίου ΒΡ.

6 Μαΐου 1884

Ο ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΤΗΣ ΔΙΗΓΗΜΑ ΒΑΜΟΝΔΟΥ ΑΜΠΟΥ (Συνέχεια τῆς προηγ. φύλλου.)

Β'.

Κατὰ τὰς τέσσαρας τῆς πρωίας ἤφῃκα πλέον τὸ βρογχιλιτὸν μου δὲν εἶχα βεβαίως ἐντελῶς καὶ ἐξ ολοκλήρου ἀναπαυθῆ, ἀλλὰ τὸ οἶκημα δὲν ἦτο πλέον ὑποφερτόν. Μὲ εἶχον καταφάγει οἱ φύλλοι. Δὲν ἤξεύρω ἂν ἔχετε παρατηρήσει ὅτι τῇ ζωύφια ἐκεῖνα κυνηγοῦσι πρὸ πάντων τοὺς ξανθοὺς ἀναγκάζομαι λοιπὸν νὰ ἐξέλθω ἔξω εἰς τὸ σπαιθρον διὰ νὰ τιναχθῶ. Ζητῶ νὰ μοῦ δείξουν καὶ τοῦ Λεοπόλδου τὸ οἶκημα καὶ τὸν εἰρίσκω γράφοντα ἐπὶ τῶν γονάτων του.

« Τὴ βλέπεις λοιπόν! τῷ λέγω, ὅτι δὲν φοβεύονται πάντοτε οἱ ἄνθρωποι. »

Ἐκεῖνος μοὶ ἔτεινέ τὴν χεῖρα, ἐκλείσει τὸ χαρτοφυλάκιόν του καὶ τὸ ἔρριψε χαμαὶ ἐπὶ τοῦ χωματοστρώτου ἐδάφους τῆς καλύβης του.

« Ἰπάγωμεν νὰ περιπατήσωμεν, εἶπεν ἡ θέα εἰς αἰσία ἀπὸ ἐδῶ. »

— Ἡ θέα! τέτοιαις ὕραις! Ἔγομεν τόσα νὰ εἰπωμεν διὰ σέ, δι' ἐμέ, διὰ τὴν νίκην! Ἐλαθεὶς τώρα πρῶτον τὸ βάπτισμα τοῦ πυρός, παιδί μου, καὶ ἂν ἔφερές μαζί σου καθρέπτην θὰ κάμης καλὰ νὰ ἴδῃς τὸ ἔνδοξον πρόσωπόν σου!

— Δὲν βαρύνεσαι, ἀπλοῦς στρατιωτικὸς περίπατος!

— Πολὺ μετριόφρων εἶσαι, καλέ μου· δὲν ἦτο στρατιωτικὸς περίπατος, ἀλλὰ κατόρθωμα στρατιωτικόν, τὸ ὁποῖον ἀφεύκτως θὰ ἀναγραφῆ εἰς τὸν Μηνῆτορα τοῦ Στρατοῦ. Εἶσαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σου; ὑπῆρξες εὐτυχής; Ἦ εἶδες; τί ἔκαμες; τί ἠσθάνθης;

— Κατὰ πρῶτον ἐφοβήθην τρομερὰ μήπως φοβηθῶ.

— Τὸ ξεύρω αὐτό, παλληκάρι μου, εἰπειτα;

— Ἐπειτα... Ἦποτε.

— ἠσθάνθης ὅτι διατάζων περὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου εἶχες ἀναξίως συγκοφαντῆσαι τὸν υἱὸν τοῦ πατρός σου. Ὁργισθῆς τότε καὶ ἐπειδὴ ὅταν τις ὀργίζεται θέλει μὲ κάποιον νὰ ξεθυμάνῃ, ἐξεθυμάνεις εἰς τὴν βράχιν τοῦ ἔχθρου. Δὲν εἶναι ἀλήθεια;

— Πέριπου.

— Πέριπου.

— Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ἐφέρθης ἄσχημα διὰ πρωτόπειρος 'πού εἶσαι... Ἀλλ' ἂς ὑπάγωμεν τώρα εἰς τὴν συνάθροισιν τῶν λόγων.

— Τί νὰ κάωμεν;

— Διάβαλε! Νὰ ἀκούσωμεν τὴν διαταγὴν τῆς ἡμέρας. »

Ἐκοκκίνισεν ὡς παιδίον, τὸ ἵπσιον συλλαμβάνουσι κλέπτον γλυκίσματα καὶ ἐπροφασίσθη ὅτι δὲν ἠδύνατο, διότι ἤθελε κατεπειγόντως νὰ σταίλῃ τὸ γράμμα τῆς μητρός του. Ἡ ἐπιμονὴ του νὰ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν συνάθροισιν μοὶ ἔκαμε πολλὴν ἐντύπωσιν, δὲν ἤξευρα τί νὰ εἶπω καὶ ἐσκέφθην μήπως εἶχεν ὑποπέσει εἰς καμμίαν ἀδυναμίαν καὶ καμμίαν παρεκτροπὴν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τὴν διαταγὴν τῆς ἡμέρας. Ἀλλὰ ποῦ! τὸ πρῶτον ὄνομα, τὸ ὁποῖον εἰς τὰ ὠτά μου ἀτήχησεν ἦτο τὸ ὄνομά του. Ὁ στρατηγὸς εὐχαρίστει τὸ στρατεύμα διὰ τὴν λαμπρὰν αὐτοῦ διαγωγὴν, ἔκαμνε δὲ εἰδικὴν μνείαν τοῦ θάρρους, ὅπερ τινὲς εἶχον δεῖξει ἐν τῇ συμπλοκῇ καὶ τοῦ ἠρωϊσμοῦ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ δὲ Γαρδελύξ, ὅστις, μόνος, εἶχε σπεύσει εἰς τὸ μέσον τῶν Ἀράβων ἵνα σώσῃ δώδεκα ἄνδρας τοῦ λόγου του, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀσυνέτως ἐκτεθῆ. Ὁ αὐτὸς δὲ ἀξιωματικὸς καὶ ἄλλο εἶχε κάμει κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν κατόρθωμα, πρῶτος εἶχεν εἰσελθεῖ εἰς τὸ ὤχυρωμένον φρούριον τῶν Βένι-Γάλα.

Μὲ φαντάζεσθε οὔτε λέξιν ἦκουον πλέον, τρέχω πρὸς τὴν καλύβην του. Ἀκόμη ἔγραφε! Περὶ τὰ παληόχαρτά του εἰς τὸν αἶρα καὶ ἀρχίζω τὰς ἐπιπλήξεις.

— Οὕτω λοιπὸν φέρεσαι πρὸς τοὺς φίλους σου! Μὲ περιπαίζεις ὡς νὰ ἤμην βλάξ, ὡς νὰ ἤμην κτήνος! Δι' αὐτὸ δὲν ἠθέλεις νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν συνάθροισιν; Ἦξευρες, ἀνόητε, ὅτι ἐπράκειτο νὰ ἐπαινεθῆς. Ἐπολέμησες ὡς λέων καὶ φοβεῖσαι νὰ τὸ ἀκούσῃς; Καὶ μὲ ἔκαμες νὰ διαστάσω σχεδὸν περὶ τοῦ θάρρους σου!

Ὁμίλου, ἐφάναξα, ἐκλάια, τὸν ἐφίλου καὶ τὸν ἐγρόνθιζον ὡς καλὸς Ἀλσατός.

Ἐκεῖνος δὲ, κάτωχρος, μὲ ἐκύτταξε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς.

« Συγχώρησόν με, μοὶ ἔλεγε δὲν ἤμην βέβαιος... δὲν ἤξευρα ἂν ὅσα μοὶ συνέβησαν ἦσαν τῷ ὄντι ὅτι πρέπει νὰ ὀνομάζηται στρατιωτικὸν θάρρος. Διὰ τοῦτο δὲν ἐτόλμησα νὰ ἔλθω

μαζί σου εις την συνάντησιν, διότι επί τέλους αν
ο στρατηγός δεν ήθελεν αναφέρει το όνομά μου
δεν θα ετόλμων μὲν να έχω παράπονα, αλλά θα
το ήσθανόμην.

— Δεν υπήρχε, φίλε μου, φόβος δι' αυτό, ο
στρατηγός είναι δίκαιος και ήξεύρει να διακρίνη
τούς ανθρώπους του.

— Εμπρός λοιπόν τώρα! Πρέπει να υπάγω
να τον ευχαριστήσω.

— Έχεις καιρόν έπειτα τώρα θα αναπαύη-
ται διότι αρκετά έκοπίασε χθές διά την ήλι-
κίαν του.

— Τότε λοιπόν ας περιπατήσωμεν. Αισθάνο-
μαι ανάγκην περιπάτου.

— Είσαι εύτυχής να θέλεις τώρα περίπατον!

Μαζεύω τα χαρτιά του και μαζί εξερχόμεθα.

Πάντες οι σπινάδες, τους οποίους συνέβαινε να
άπαντώμεν, τον έπλησίαζον και τον συνέχαιρον.
Εκείνος έκοκκίνιζε και εγώ δε ο ίδιος τα έχωνα
όλιγον ως άνιψη του ή δόξα με έφραμιν από
κεφαλής μέχρι ποδών. Οι στρατιώται του έκα-
μνον τό σήμα με ένα άερα, ο ήποιος εσήμαινε· δεν
χαίρετώ τον βαθμόν σου, αλλά την γενναίαν σου
καρδίαν. Ο Μαρκού, ο ιατρός, όστις επανήρχετο
από του φορητού νοσοκομείου μάς άγγέλλει τας
άπωλείας, τας όποιας είχον πάθει ένδεκα νε-
κροί, τριάκοντα πέντε τραυματισμένοι εξ ών δέκα
βαρέως, ούδεις έλειπεν άλλος, λαμπρόν πρόγμα!
« Αν δεν είσθε σεις, λέγει προς τον Λεοπόλδον,
οι Άραβες θα μάς συνελάμβανον καμμίαν δω-
δεκάδα αίμαλώτων. »

« Όσον προχωρούμεν, τόσο αυξάνουν τα συγ-
χαρητήρια και τόσο εκείνος στενοχωρείται. Με
παρασύρει πρό του λόχου, όστις επανέφερε τους
σάκκους και τας άποσκευάς. Ο λοχαγός, γέρον
στρατιώτης, όστις μετά έν έτος ήμελλε να λάβη
την άποστρατείαν του δεν είχε δε ακόμη παρα-
σημοφορηθή, μάς αναγνωρίζει μακρόθεν και φω-
νάζει.

« Ε! παιδία! δεν ελάθετε ανάγκην από ήμας
διά να θερίσετε δάφνας; ο κ. δε Γαρδελύξ δεν
άφησε και δι' άλλους. »

Έκοκκίνισε και πάλιν όσον ήδυνήθη και ήρ-
χισε να άπολογηται ήπως όπως. Έπανερχόμεθα
εις τό οικημά του· μοι λέγει ότι θέλει να τελειώ-
ση τό γράμμα τινές τραυματισμένοι επρόκειτο
εις τας δύο να άποσταλώσιν εις την Βίσκραν.

« Ελπίζω, τώ λέγω, ότι θα λάβης αντίγρα-
φον της διαταγής της ήμέρας διά να τό στείλεις
εις την μητέρα σου;

— Όχι.

— Διά τί;

— Διότι δεν αγαπώ να συντάττω ο ίδιος την
ιστορίαν μου· νομίζω ότι και χωρίς να κάμνω
τσακιάς άνοησίας είμαι αρκετά γελοίος.

— Έχουν δίκαιον να λέγούν· ότι έν μόνον

βήμα χωρίζει τό ύψηλόν από του γελοίου, άφ'
ού και σύ συγγείεις τα δύο πράγματα. Έγώ
όμως θα παραγγείλω εις τον έπιλοχίαν σου να
αντιγράψη την παράγραφον, εις την όποιαν γί-
νεται λόγος περί σου διά να την στείλω εις την
Κυρίαν δε Γαρδελύξ.

— Αφ' ου έχεις όρεξιν, κάμε το. Άλλά γρά-
φω τόσο μακράς έπιστολάς και τόσο όλιγον
καιρόν έχει διαθέσιμον ή μήτηρ μου, ώστε φο-
βούμαι ότι ρίπτει εις τό καλάθιον των άχρη-
στων όσα γράμματα φέρουσι την σφραγίδα της
Βίσκρας.

— Άλλ' ή δεσποινίς Έλένη θα έχη όλιγωτά-
ρας άσχοлияς! Αν έπεμπα προς αυτήν τό αντί-
γραφον θα εθύμωνες;

— Κάμε, ότι θέλεις.

— Καλά λοιπόν, στάσου.

Μετά μίαν ώραν έλλειπα έντός φακίλλου τό
άποσπασμα της διαταγής της ήμέρας αντίγε-
γραμμένον με εκείνο τό ώραιον γράψιμον, τό
όποιον άποτελεί την δόξαν των έπιλοχιών και
ένιοτε τούς έμποδίζει από του να γεινωσιν άξιο-
ματικοί. Έπρόθεσα δε και εγώ τα εξής:

« Ο λοχαγός των Έπιτελών Κάρολος Βρούν-
νερ, υποβάλλει τα ταπεινά του σεβάσματα πρό
την δεσποινίδα Έλένην δε Γαρδελύξ και μετά
χάρης της διαβιβάζει τό επόμενον αντίγραφον, τό
όποιον ή μετροφορσίση ένός νεαρού ήρωος θα
εκράτει ίσως κεκρυμμένον. »

Τώ έδειξα την έπιστολήν άνοιχτήν και τώ είπον.

— Θέλεις να την άναγνώσθης;

— Όχι, αν ήθελα να την άναγνώσω, ήμπο-
ρούσα να την γράψω και μόνος μου.

— Πώς! αρχίζω άλληλογραφίαν με την ά-
δελφήν σου και δεν έχεις την περιέργειαν να
μάθης τί της γράφω;

— Άνόητε! δεν σε γνωρίζω λοιπόν;

Η λέξις αυτή έχώθη κατ' ευθείαν εις την
καρδίαν μου και ο άνόητος σμιρτών κατεσκάσθη
τόν φίλον του.

Ο στρατηγός μάς εκράτησε περιωρισμένους
καθ' όλην την ήμέραν, άλλ' επειδή κατά τό
διάστημα της νυκτός κατ' επανάληψιν ενόμιζον
ότι επέκειτο κίφινδία έφοδος των Άράβων, την
επύριον προέβημεν εις δραστηρίαν εξέτασιν του
τόπου. Ο έχθρός όμως είχαν άπομακρυνθή ή τούλα-
χιστον δεν ένινεϊτο, επί μίαν δε' δλοκλήρον έβδο-
μάδα τό πώμά μας έτήρησε τας θέσεις του χω-
ρίς δι' όλου να ενοχληθή υπό των πολεμιών. Οι
στρατιώται μας είχαν ως ενασχόλησιν τό να
καθαρίζωσι τας καλύβας και βίχνηδόν να κόπτωσι
τά δένδρα. Το άνώτατον χωρίον τάχιστα μετα-
μορφώθη εις ώραιον μικρόν στρατόπεδον· ώχρω-
μένον, πάντες δε' έμολόγησαν ότι προσημοτέτα

ήτο· ή σκηνή από τας άθλας καλύβας των
Άράβων.

Άλλ' έν φ' ήμεις διήγομεν εκεί ήσυχοι και
άμερμνοί, ο έχθρός ένινεϊτο όλογυρά μας. Οι
έλευροί εκείνοι· τούς ήποιους είχον άποδιώξει
από τας έστίας των, είχαν διασπαρή εις τας
πέριξ φυλάς, ήγηραίς δε τις μισραβούτης μονό-
φθαλμος, όστις είχεν ως έρωμένην γυναίκα, εκ
της φυλής των Βένι-Υάλα, εκήρυττεν ίερών
πόλεμον καθ' ήμων και παντού εύρισκεν άπρόσ-
παν. Έλάχιστα, γελοίοι φυλαί φανατισθείσαι,
ένόμισαν ότι έχουν τινά δύναμιν και ήρνούντο
να άποτίσωσι τούς φόρους. Ποικίλα δε και θαυ-
μάσια παραδοξολογήματα διεδίδοντο μεταξύ
του κτηνώδους εκείνου έχλου. Έλέγετο ότι όλοι
της Άφρικής οι μεγάλοι σείκι συνασπισθέντες
είχον εκστρατεύσει κατά του σουλτάνου των
Γάλλων, ότι τον είχαν πολιορκήσει εις έν του πα-
λάτιον και ότι εκείνος ήνα σωθή ήναγκάσθη να
υπογράψη την άπελευθέρωσιν της Άλγερίας.
Με όλίγας λέξεις, δέκα πέντε ήμέρας μετά την
νίκη μας εύρέθημεν μίαν χαράν περικυκλωμένοι
από τον έχθρον και αυτή δε ή συγιονωσία μας
πρός την Βίσκραν είχε διακοπή. Θα μάς ήρχοντο
βεβαίως επικουρίαι, αλλά τέλος πάντων δεν μάς
είχον έλθει ακόμη και με όλην μας την νίκην τό
βέβαιον ήτο· ότι δεν ήμεθα πολύ καλά.

Ο στρατηγός είχεν όλα τα άλλα προτερή-
ματα, άλλ' ύπομονήν όμως δι' όλου δεν είχαν.
Απεράσισε λοιπόν να κυπήση την αντίδρασιν
κατακέφαλα. Η φύλη του γέροντος μονόφθαλμου,
οι Βένι-Σαφάρ, πολεμικώτατοι και όχι όλίγον
πλούσιοι εύρίσκοντο εις πέντε λευγών άπόστασιν.
Ώραιον δε τινά νύκτα μάς εξυπνίζουσιν όλους
ήθύγως, τό στρατεύμα τρυπώνει μεταξύ των
βουνών και τό πρωί εις τας όκτώ εύρισκόμεθα
εις συμπλοκήν με τούς Άραβας.

Η ήμέρα μας δεν ήτο κακή. Έφρονευσάμεν
πεντήκοντα άνδρας, εκαύσαμεν έν λαμπρότατον
χωρίον και απέκρουσαμεν εξακτις σχεδόν κατ'
επανάληψιν τας άβλαβείς και ματαίως έφύδους
τιον πολεμίων, άδύνατον όμως ήτο να στρατο-
πεδούσωμεν επί του πεδίου της μάχης. Είχονμεν
τραυματίας να ανακομισώμεν, είχονμεν αφήσει
καθ' όδον τας άποσκευάς. Ο στρατηγός άποφα-
σίζει να στραφώμεν όπισθι διά να κοιμηθώμεν
εις τό στρατόπέδόν μας.

Όλοι ενόμιζον ότι ή ύπόθεσις είχε τελειώσει
και διά τούτο εύρίσκοντο όλοι εις καλήν διάθε-
σιν πλην του ακροβολιστού μας, ο όποιος, τοπο-
θετημένος εις την όπισθοφυλακήν, δεν είχε λάβει
αφορμήν να δείχθη. Περιεπαίζον όλίγον την μα-
ταιότητα του και ήρχισα να τώ λέγω χιλίας
παραμίας σχετικώς προς την τότε κατάστασιν
του· άφες να ιδώμεν, θα έλθη και ή ιδική σου
ώρα και τα παρόμοια.

Διά να επανέλθωμεν εις την Γέβελ-Υάλα
έπρεπε να διανύσωμεν τραχύτατον όρειόν δρό-
μον, ανάβάσεις, καταβάσεις και βιαλήν ύδόν
καθ' όλου. Ο τόπος άλλως ήτο ώραιός. Έθου-
νον εγώ έφιππος με την εμπροσθοφυλακήν εις τα
άριστερά του στρατηγού και διηρχόμεθα έρημη-
τικόν, αλλά διανύσιματον χειμάρρον, όστις έρρεεν
έπί λευκοτάτων στρογγύλων πέτρων. Έμπροσθέν
μας δλοκλήρως αναβάθρα κορυφών, υπέρνω των
υπόων διεκρίνετο ή κορυφή του Γέβελ-Δερ-
ράτζ χιονοσεικής. Δεν έβιαζόμεθα ή πορεία έγι-
νετο μετά μεγάλης περιπέφειας, καθ' όσον μάλι-
στα ο ήλιος έκλινε προς την δύσιν του.

« Τέλος πάντων, μοι λέγει ο στρατηγός, νομι-
ζω ότι έγλυτώσαμεν, Βρούννερ! Μετά μίαν ώραν
θα εήμεθα εις τας σκηνάς μας, έντός δε τριών
ημερών οι Βένι-Σαφάρ. »

Δυνατός και κανονικός τουφεκισμός του έκοψε
την φράσιν. Οι Άραβες είχαν έπιπέσει κατά της
όπισθοφυλακής μας, ήκούετο δε όχι μόνον ο του-
φεκισμός των, αλλά και αι κραυγαί των.

Ο γέρον επέταξε χονδρήν βλασφημίαν, έστρε-
ψε τον ίππον του και μάς εφώναζεν· « Εμπρός,
εξακολουθείτε! »

Όταν ο στρατηγός διατάσσα, δεν χωρεί δευ-
τερος λόγος. Άλλ' ο γάλλος στρατιώτης δεν
είναι δυνατόν να διανύση έν τέταρτον της
λευγας εις δέκα λεπτά της ώρας όταν ακούη να
τουφεκίζωσιν όπισθεν του τούς συντρόφους.
Έπροχωρούμεν βραδέως, εκάστος δε άξιωματι-
κός ώθει τούς άνδρας του λυπούμενος ότι δεν
ήδύνατο να τούς αφήση εκεί και να σπεύση προς
τόν κίνδυνον. Από καιρού εις καιρόν διεκόπτετο
τό πυρ και ενόμιζες ότι τα πάντα είχαν τελειώ-
σει, άλλ' ο κρότος ήρχιζε πάλιν κατά πρώτον
μην διακεκομμένος έπειτα δε συνεχής. Έν τοσού-
τοι ή νύξ επήλθεν, ή δε δυσχέρεια της όδου
εδυσκόλευεν έτι μάλλον τό άμφίβολον της θέ-
σεως, όπερ μάς παρέλυε. Το στρατεύμα από της
στιγμής της αναμώσεώς του ουδέ ένα σταθμόν
είχε κάμει, πέντε δε ώρας ήδη ώδοιπόρει. Οι
πέζοι δεν παρεπονούντο, αλλά διέκρινες καθαρά
τό ακατάκαυστον φουσημά των. Τι να κάμωμεν;
Ούδεις ετόλμα να φωνάξη έλτ!

Τέλος πάντων ήλθε προς ήμας ο στρατηγός
και ο πρώτος του λόγος ήτο να μάς καλέση εις
ανάπαυσιν. Έν φ' δι' οι στρατιώται διέκοπτον
τας τάξεις των και εκάθητό εις τα άκρα της
όδου, οι αξιωματικοί έσπευδον να μάθωσι τί
είχε συμβή.

« Καλά πηγαινεί τό πράγμα, είπεν ο στρατη-
γός άφ' ότου απήλθον από της όπισθοφυλακής
ένα μόνον τουφεκισμόν ήκούσα και τούτον έλα-
φρόν, είναι τώρα πρό ήμισείας ώρας. Η έφοδος
όμως ήτο σπουδαία· δε συγγαίρω δε τώ όντι
Βρούννερ, διά τον φίλον σου τον ακροβολιστήν.

Και γενναιότητα μεγάλην έχει και αξιοία είναι τρομερός και θα προχωρήσει πολύ αυτός ο νέος. Αί σφαιραι νομίζεις ότι τον σέβονται, εμπνέει φόβον εις τον θάνατον. Τόν είδα να μεταχειρίζεται και την σπάθην και την λόγχην. Έκει να έθλιπες! Έφόνευσε με το χέρι του δύο Άραβας. Δέν είναι παράξενον να υποτεθή ότι και εγώ όπως τόσκι άλλοι θέλω να κολακεύσω την άριστοκρατία, άλλ' άδιαφορον! "Αν υπάρχει άκμην εν κομμάτιον κοκκίνης ταινίας εις τους Παρισίους, θα την ζητήσω από τον ίδιον τον αυτοκράτορα δια τον μικρόν μας άκροβολιστήν. Έμπρός, παιδία! δέν θα είμεθα εις το στρατόπεδον πρό των δέκα.

Το λοιπόν της πορείας μοι εράνη λίαν μακρόν και βεβαίως μαντεύετε το δια τί. Μόλις έφθασα με κατέλαβον αι άσυχλαι της υπηρεσίας, από τας οποίας δέν ήδυνήθη να γλυτώσω παρά κατά τα μεσάνυκτα. Κατορθώσας τότε να είμαι τέλος πάντων πάσης φροντίδας άπηλλαγμένος, σπείδω προς την σκηνήν του Λεοπόλδου δια να του άναγγείλω την μετά του στρατηγού συνουμίαν μου. Δέν άπέιχον τέσσαρα βήματα από της κατοικίας του και άκούω να με φωνάζη ένθρως τις, ο οποίος έτρεχε και αυτός ως εγώ, αλλά κατ' έναντίαν διεύθυνσιν. Σταματώ δια να έρωτήσω τί με ήθελε.

« Σας ζητώ παντού, λοχαγέ μου, εκ μέρους του Κ. δι Γαρδελύξ.

— Και εγώ τον ζητώ per mar e per terra που είναι;

— Είς το νοσοκομείον και βαρεία.

— Τι λές; αυτός; αδύνατον!

— Έχει μίαν σφαιραν εις την κοιλίαν, λοχαγέ μου. Έγώ τον έσήκωσα αλλά γρήγορα, σας παρακαλώ, διότι φοβούμαι ότι δέν έχομεν καιρόν να χάνωμεν.»

Σπείδωμεν εις το πρόσκαιρόν μας νοσοκομείον και δάκνεται ή καρδιά μου εις την θέαν των σκηνών εκείνων, επί της κορυφής των οποίων έκυμάτιζεν ή κοκκίνη σημαία, ήτις την νύκτα έφαινετο μαύρη.

« Έδώ είναι, » μοι λέγει ο οδηγός μου δεικνύων μοι την πρώτην σκηνήν.

Βισέρομαι και υπό το φως λυχνίας βλέπω τον δυστυχή μου Λεοπόλδον εξαπλωμένον εις το στρώμα και τώσον ώχρόν, ώστε ένόμισα ότι ήτο ήδη νεκρός. Είχε λιποθυμήσει ένεκα της έγχειρίσεως του Ιατρού προς άνίχνυσιν της σφαιρας. Ο Ιατρός γονατιστός έσπόγγιζε τας χείρας του με μίαν αίματωμένην ποδιάν.

« Συ είσαι; άνακράζει άμα με είδεν ο Μαρκού! Καλέ μου Βρούννερ, χάνεις αξιολόγον φίλον και ή στρατός γενναίον στρατιώτην.

— Δέν υπάρχει λοιπόν έλπίς;

— Σχεδόν όχι. Η σφαιρα ήλθεν από τα κάτω

πρός τα άνω, το διάφραγμα διατρυπήθη. Η αίμορραγία και ή δύσπνοια θα φέρουν τον θάνατον. Δύο ή τριών ίσως ώρών ζών έχει αλλά περιμενε, διότι είναι πιθανόν να συνέλθη όλιγον. Τούλάχιστον ο θάνατος θα επέλθη άνευ άγωνίας. Έγώ, θα υπάγω να ιδω τους άλλους, διότι δυστυχώς οι Άραβες μου έδωκαν σήμεραν άριστην εργασίαν.»

Προσεπάθησα να τον πείσω να μη τον άφήσιν άκμήν, να έφεύρη τι, να κάμη θαύμα δια την σωτηρίαν του φίλου μου. Άλλ' εκείνος με ένύταζε με περιλυπον ύφος, έσφιγγε τας δύο μου χείρας και έξήλθεν ύψάνων τούς ώμους του. Παρητήρησα τότε τον οδηγήσαντά με εκεί και είδον ότι είχε περιτυλιγμένον τον δεξιόν βραχίονα. Ήτο δεκανεύς του πεζικού και τον είχε συμπαραλάβει διερχόμενος ο στρατηγός μετά και άλλων είκοσιν άνδρών του λόχου του δια να ένισχύση την όπισθοφυλακήν, ουτω δε είχε λάθει μέρος εις το τελευταίον ήμισυ της συμπλοκής. Μοι έδινηθή πώς είχαν αναγκασθή είκοσάκις κατ' επανάληψιν να επιτεθείσι δια να σηκώσωσι τους πίπτοντας αστρατιώτας των και όμως τρεις ή τέσσαρας ήναγκάσθησαν να τους αφήσωσιν εις χείρας των πολεμίων. Αυτός ο ίδιος ο ταύτα διηγούμενος είχε σωθή υπό του ταλαπύρου άκροβολιστού μου με το όπλον του δεκανεύς είχαν επιπέσει ο Λεοπόλδος κατά των Άράβων.

« Λοχαγέ μου, έλεγε, σας βρικόμαι ότι ο Κ. δι Γαρδελύξ έκαμε τα αδύνατα δυνατά. Είχεν εις ράκη έσχισημένην την στολήν του και την λόγχην του όπλου μου συνεστραμμένην. Δυστυχώς παρεπάτησεν εις μίαν ρευματιάν, ένίλισεν εις το όπισω και τότε εις Άραβί, κεκρυμμένον όπισθεν ενός σχήμα, έτραβήζε κατ' επάνω του σχεδόν άκουμήσας το όπλον επί του σώματός του. Όλοι έννομίσαμεν ότι ήτο νεκρός: επί του αυτού άμαξίου μες μετέφερον και τους δύο, μόνον δε όταν εφθάσαμεν εις το νοσοκομείον έδειξε σημεία ζωής. Σας έζήτησε τότε: εγώ αν και με δεδευμένον τον βραχίονα έτρεξα εις αναζήτησιν σας δέν ήδυνάμην κάλλιον να αποδείξω την πρό: αυτόν ευγνωμοσύνην μου.»

Έστειλα τον δυστυχή τον δεκανέα να πλαγιάση και εκάθισα κατά γής παρά την κεφαλήν του Λεοπόλδου. Δέν έχετε βεβαίως την άπαιτήσιν να σας έκτυλίξω όλην την σειράν των απέψων, αλτινες εκει με κατέλαβον. Η αφήγησις θα ήτο πολύ μακρά, φίλοι μου, και με τον Θεόν, όχι εύχαριστος και τετηνή. Κατά τας τρεις, είχαν περιέλθει εις έν είδος άποκτηνώσεως ένεκα της λύπης και του κόπου, τότε δε άκριβώς τον ήκουσα να φωνάζη: Κάρολε!

Η φωνή εκείνη ένόμιζες ότι άνεδίδετο από τα βάθη της γής. Έλαβον άμέσως την χείρά του

την ύγρην και μαλακήν και του λέγω Έδώ είμαι. Ηνοίξε τους οφθαλμούς και με εκύτταζεν επί στιγμήν, αλλά χωρίς να με διακρίνη.

« Έγώ είμαι, επανέλαβα, ο φίλος σου ο Βρούννερ! »

Έκαμε νέαν προσπάθειαν και έζήτησεν ύδωρ. Μετά κόπου διήνοιξα τους συνεσφιγμένους οδόντος του και έχουσα όλίγας σταγόνιας ψυχρού ύδατος εις το καιόμενον στόμα του. Διέλαμψε τότε το βλέμμα του, ένεψυχώθη ή όψις του και με άνεγνώρισεν.

« Εύχαριστώ! είπεν.» Βσιώπησεν έπειτα επί τινα λεπτά ως αν ή άπλη εκείνη λέξις να τον είχε κουράσει. Έγώ περιέμενον, κρατών τα δάκρυά μου και πασχίζων να δώσω όψιν γελαστήν εις το περιλυπον πρόσωπόν μου. Έπανήλθον αι δυνάμεις του ή χείρ του, ήν έξηκολούθουν να κρατώ, έσφιγγεν όλίγον την ιδιικήν μου, άνεπνευσε παρατεταμένως και μετά κόπου και διακεκομμένης φωνής μοι είπεν.

« Έτελείωσα . . . το έπερίμενα . . . το ήξεύρεις! Τι προτύτερα, τι άργότερα, άδιαφορον! . . . Και όμως είναι ώραϊον πράγμα ο πόλεμος. . . . Έδώ μόνον εγώ ήσθάνθη ζωήν, μαζι σου. . . . Καλόν θα ήτο να παραινεύτο όλίγον ή ζωή μου, αλλά . . . φαίνεται ότι δέν ήμην άξιος. . . . Άχ! δέν υπήρξα βεβαίως εκ των εύτυχών εις τον κόσμον. Σεΐς μόνον. . . σύ μέλιστα. . . . » Έμάζευσα όπως ήδυνήθην όλον μου το θάρρος και είπον προς αυτόν ότι άδικως ένόμιζεν ότι δέν υπήρχε πλέον σωτηρίας έλπίς, ότι ο Μαρκού άπ' άναντίας με είχε καθησυχάσει περι της καταστάσεως του, ότι μετά δύο μήνας θα ήτο έντελώς καλά και άλλα τοιαύτα μάταια πράγματα, όσα μου επήρχοντο εις τον νούν. Άλλ' όμολογώ δέν ήμην ικανός υποκριτής. . . . Μού έκοψε τον λόγον με έν μικρόν ώχρόν μειδίημα, το όποιον έκαμε να παγώσω ο μυελός εις τα βάθη των κοκκάλων μου.

« Καυμένη Κάρολε! Άφες να όμιλήσω, το πράγμα είναι, βλέπεις, βιαστικόν. . . . Ηξεύρεις τον βίον μου. . . . Συγγνώμη, ότι και αν μοι έκαμει και ζητώ συγχώρησιν δι' όλας μου τας σκαιότητες. Το ώρολόγιόν μου είναι έδώ, υπό την κεφαλήν μου σταματήσθε το άμα μου κλεισης τους οφθαλμούς και πάρετο εις την μητέρα μου. Θα ιδη ότι ή τελευταία μου σκέψις κατά την τελευταίαν μου στιγμήν. . . . έννοείς; Το μετάλλιον να το αποδώσης εις την αδελφήν μου. . . σύ ο ίδιος! Η διαθήκη μου εύρίσκεται εις το δωμάτιόν μου, εις την Βισκραν, στεΐλι την και αυτήν εΐθες άμα άπαλλαγώμεν άπ' έδω. Όχι τα γράμματα! σου είπα. . . . σύ ο ίδιος! . . . Το δάκτυλίδιον μου είναι δια την Ελένην, δέν θα το φορέση, άλλ' ες το έχη μετά πράγματά της.

Είς σε, φίλε μου, άφησα τα όπλα μου και τα βιβλία μου, έπρεπε να αφήσω. . . άλλ' όχι πι-

στεύω ότι δέν θα τα καύσουν τα ποτήματά μου και θα τα ίδης μίαν ήμέραν τυπωμένα. Θα τα άναγνώσκησ με σους με έγνώρισαν και θα με ένθυμείσθε. Ν' αποθάνω, εν φ' είχα ίσως υπό το πηλίκιον άθανάτους ιδέας! Άλλά πνίγεται! Νερόν, ότε μου νερόν! »

Προσεπάθησα να τον κάμω να πίνη, αλλά κατελήφθη υπό λυγγός τώσον σφοδρού, ώστε εξέβαλε με όρμήν όσον ύδωρ είχαν ήδη βοφήσει και με επιτύλισεν όλον από κεφαλής μέχρι ποδών.

« Μη δοκιμάσης πλέον, μοι είπε, τίποτε δέν έμβαίνει πλέον. . . . Ά! έλησμήνησα. . . . έχω δύο τρεις χιλιάδας φράγκων εις το θυλάκιόν μου. . . είναι δια τους άνδρας του λόχου μου. Άποχαιρετώ τον στρατηγόν, τους στρατιώτας μας, τους άκροβολιστάς μου, την σημαίαν, την Γαλλίαν, την ζωήν, σε, αδελφέ μου. . . Πνίγεται. . . Άλλ' είμαι καλλίτερα.»

Τώ όντι ήτο καλλίτερα, διότι ο δυστυχής είχε πλέον παύσει από του να υποφέρει.

(Έπεται το τέλος.)

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΒΙΟΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑΙ

Μια συνεδρασις της Βουλής των Κοινοτήτων.

(Επιτίμησις επί προηγούμενον φέλλον.)

Έκ των περιεργωτάτων τύπων του κοινοβουλευτικού βίου εν Άγγλιζ είναι και ο διαβόητος Βραδλάου.

Μεταξύ του όρκου και αυτού υπάρχει πόλεμος αδιάλλακτος. Ουδέμια δε άμφιβολία ότι θα εξέλθη ούτος νικητής. Ο κ. Βραδλάου υπερίσχυσε πάντοτε. Δύναται να όμιλήση δύο ήμέρας, δικτώ ήμέρας, ένα μήνα εν ανάγκη και άνευ διακοπής. Η ειδικότης αυτού είναι να φέρη εις άπαύδησιν τους έχθρούς του, να τους άναγκάξη να πίπτωσι και να μη άσπνη αυτούς ή μόνον ήττημένους και σπαιρόντας εν τη κονίστρα. Όταν ή πειθώ δέν άρκη, δαμάζει αυτούς δια κτυπημάτων βοπάλου, ως εν τώ μεγάλω συλλαλητηρίω κατά των « Ζίγκος », εν φ' μόλις έσωσε την ζωήν αυτού δια της ήρακλειου αυτού βώμης, συντρίφας τα όστρα πέντε άντιπάλων αυτού λίαν καταθλιπτικών.

Και όντως ποιοι γρόνθοι! ποια φωνή! ποια χιονοστιβάς επίχειρημάτων πυκνών, καταθλιπτικών, άνεξαντλήτων!

Οί δικηγόροι του στίμματος έλαβον ήδη άπέναντι αυτού την άπόφασιν. Του λοιπού άρκει μόνον ο Βραδλάου ν' άναγγείλη την πρόθεσιν αυτού να κατέλθη εις το στάδιον, και καταθέτουσι τα όπλα, όμολογούσι την ήτταν αυτών και συνθηκολογούσιν. Η πείρα απέδειξεν αυτοίς ότι τούτο είναι το οικονομικώτερον και ήττον εργώδες.

Πρακτικώτατοι τινόντι οι δικηγόροι του στέμματος! Άλλ' ο Βραδλάου δύναται να ώθήσθαι αυτούς πολύ μακράν εν τῇ δόξῃ ταύτῃ.

Ο πτωχός αυτός θρικός! Καί δέν ἐνέπαιζεν αὐτόν τσακίς ἄχρι τοῦδε; Πρὸ δέκα ἢ δώδεκα ἐτῶν ὅταν ἤθελε προσέλθει τις εἰς ἀγγλικὸν δικαστήριον ὡς μάρτυς ἔστω καί δι' ὑπόθεσιν ἐξ πενήτων, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ νὰ ἀρνηθῇ τὸν θρησκευτικὸν ὄρκον, ἐπὶ τῆς βίβλου μετὰ τὸν ἄσπασμόν τῆς ἀνυποκρίτου ἀγάπης ἐπὶ τοῦ εὐρωπιώτου ἐξωφύλλου τοῦ ἱεροῦ, ἐκείνου τεύχους. Ἄλλως ὁ κλητὴρ θὰ καταθρονοβεῖτο, καὶ τριχῶς τοῦ δικαστοῦ θὰ ἠνωθεύοντο ὑπὸ τὴν φενακίαν καὶ ὁ μάρτυς θὰ παρεκαλεῖτο αὐθωρεῖν ἢ ἀναχωρήσῃ, ὡς ἀναξίος, ἀνεπιτήδειος καὶ ἀνίκανος νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ δικαστηρίου.

Ο κ. Βραδλάου μετέβαλεν ἤδη τὰ πάντα διὰ τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ἐπιμονῆς αὐτοῦ, ἀναλώμασι καὶ τοῦ προδότη καὶ τοῦ βυζαντίου του καὶ μὴ κίνδυνόν τοῦ ν' ἀπολέσῃ τὴν οὐσίαν σπουδαιότατης πολιτικῆς δίκης ἐφ' ἧς εἶχεν ἐγείρει τὸ ἐπεισόδιον αὐτό, κατόρθωσε ν' προκαλέσῃ δύο ἀλλεπαλλήλους πράξεις τοῦ Κοινοβουλίου καὶ νὰ προκήρυχθῇ ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως εἰς τῆς δικαστικῆς ὑποθέσεως.

Δικαιώτερον ἢ ὁ μακαρίτης Σιαγκρονιὲ ὁ Βραδλάου θὰ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ὡς ἐκείνος, ὅτι συνειθίζει νὰ νικᾷ. Ἡ πλῆθος τῶν δικαστικῶν μαχῶν ἄς ἔδωκεν εἶνε πολυαριθμῶς. Φυσικῶς ἐπλήρωσε κατὰ τὴν ἐκτύλιξιν αὐτῶν εἰς ἔξοδα καὶ πρόστιμα ὅσα ἀρκούσιν ἵνα ζήσῃσιν εἰκοσιν οἰκογένειαι ἐν εὐπόρῃ ἀξιοπρεπεῖ, καὶ ἀγνοεῖ ἀκόμη πόσον θλιβερόν πρᾶγμα εἶνε τὸ ἠτῆσθαι.

Οἱ ἀντίπαλοι αὐτοῦ καλοῦνται Βήκονσφιλδ, Γλαδστον, Λόρδο; ἀρχιεπισκόπος, ἢ Ἄνασσα, ὁ ἐπίδοχος διάδοχος, ἢ ἀριστοκρατία, ἢ θρησκεία, ἢ οἰκογένεια, ἢ ἰδιοκτησία, ἢ εὐπρέπεια, ἢ ὑποκρισία, πᾶν ὅ,τι εἶνε τυχερόν, πᾶν ὅ,τι εἶνε σεβαστόν.—Οὐδὲν ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ ὁποίου νὰ μὴ ἀπέσπασεν ἕν πτερόν.

Καὶ πάντοτε νομίμως. Πάντοτε διὰ γιγανταίου ἀγῶνος ἐν τῷ δαιδάλω τοῦ σκοτεινοῦ τούτου λαβυρίνθου, ὅστις εἶνε ὁ ἀγγλοσαλωνικός νόμος.

Δικηγόρος; Δέν εἶνε ἀληθῶς. Εἶνέ τι χεῖρον. Φαντάσθητε τὸ πνεῦμα τῆς στρεψοδικίας ἐνπεσαρκωμένον, κατοικοῦν ἐν τοῖς μυκῶσι τήγρεσι βεγγαλικῶ καὶ συνεσταλμένον εἰς τὴν λόχην τῆς περιπλοκωτάτης τῶν νομοθεσιῶν τῶν δύο ἡμισφαιρίων; ἕνα Βλάκστον καὶ Μοντεσκιὲ καταγιγόμενον διηγετικῶς οὐχὶ νὰ ἐκθλίψῃ τὸ πνεῦμα τῶν νόμων, ἀλλὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ τριτὸν αὐτῶν μέρος. Εἶτα ἀποθησαυρίζοντα τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ, ἐν ἀνάγκῃ ἀγινόμενον νὰ καταδικασθῇ εἰς πρῶτον καὶ δεῦτερον βαθμόν, ἐπιπωρεύοντα ἔξοδα, συσσωρεύοντα τοὺς δικογραφικούς

φακέλλους, ἀλλὰ κατὰ τὴν προσήκουσαν στιγμήν, δι' ἐνὸς ἀλματος, δι' ἐνὸς δῆγματος, περπατοῦντα τὴν ὑπόθεσιν.

Ἐσπέραν τινὰ ἐν τῷ θεάτρῳ.—καὶ ζητῶ συγγνώμην παρὰ τῆς θείας Ἐλλεν Τέρρυ—ἐνωθυμήθην τὸν Κάρολον Βραδλάου, βλέπων αὐτὴν παίζουσαν τὴν Πορτίαν, ἐν τῷ Ἐμπερὸ τῆς Βερετίας.

Ὁ Σάυλοκ θίλει νὰ πληρωθῇ ἄπαιτεῖ τὴν λίτραν τοῦ κρέατος; ἢ ὁ δυστυχῆς Ἀντώνιος εἶχεν ὑποχρεωθῇ ν' ἀφήσῃ νὰ τοῦ ἀποσπάσῃ κατὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας, ἐὰν ὁ φίλος αὐτοῦ δέν ἐξοφλήσῃ τὴν ὑπογραφὴν του. Ὁ νόμος ρέπει ἤδη ὑπὲρ τῆς ἐκτελέσεως, διότι ὁ νόμος εἶνε ὑπὲρ τοῦ Ἰουδαίου. Ἐθῆνας ἢ Πορτία ὑπὸ τὴν περιβολὴν δικηγόρου μέλλοντος ν' ἀποφανθῇ κατὰ δαιτησίαν.

— Εἶνε γεγραμμένον, λέγει σοβαρῶς, ὁ Βραδλάου δικαιοῦται νὰ λάβῃ τὴν λίτραν τοῦ κρέατος.

Καὶ ὁ Σάυλοκ ἀκονίζει τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ ἔλκει τὴν προσφιλῆ του πλάστιγγα. Ἢδη δὲ χωρεῖ ἐπὶ τὸ ἔργον.

— Μίαν στιγμήν, Ἐθῆνας, ὑπολαμβάνει ὁ μικρὸς νομοδιδάσκαλος καὶ οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ σπινθηροβολοῦσι κόνηρως. Ἐνωεῖται ὅτι θὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ ἰδίῳ σου κινδύνῳ. Τὸ γραμματίον λέγει μίαν λίτραν κρέατος. Ἐὰν κόψῃς περισσότερο ἢ ὀλιγώτερον, ἔστω καὶ τὸ εἰκοστὸν τοῦ κόκκου, ἐν ἡ πλάστιγγῃ σου βαρύνῃ ἐτέρας ὅσον καὶ τὸ πάχος μιᾶς τριχῆς, Ὁ ἀποθάνῃ! Ἐὰν χύσῃς στάγμα αἵματος χριστιανικοῦ, Ὁ ἀποθάνῃ καὶ τὰ κτήματα σου θὰ δημευθῶν! Τοιοῦτος εἶνε ὁ νόμος τῆς Βενετίας.

Καὶ ὁ Σάυλοκ ἀναχωρεῖ ἐν μέσῳ τῶν συριγμάτων τοῦ πλήθους.

Ὁ κ. Βραδλάου παίζει τὸ πρόσωπον Πορτίας κατὰ τοῦ φεουδαρχικοῦ δικαίου. Ἡμέραν τινὰ ἦλθεν ἐκ Γερνεσῆς ὅπου ὁ κλητὴρ ἐπειράθη νὰ ὑποκινήσῃ τὸ πλῆθος εἰς δολοφονίαν αὐτοῦ κορυφῶν θάνατος εἰς τὴν ἀπειρίαν! Ἐν Δεβονπόρτ παρὰ τὴν Πλυμμούθην, προεκήρυξε μίαν δημοσίαν διάλεξιν. Εἰς τὰς πρώτας ὁμῶς λέξεις, ἐτέθη ὑπὸ κράτησιν κατηγορούμενος ἐπὶ βλασφημίᾳ.

— Μὲ ἐπροσωποκράτησεν; Πολὺ καλά. Θὰ κάμω τὴν διάλεξίν μου κύριον τὴν μεσημβρίαν καὶ ὁ ὑπεστυνόμενος θὰ ἐνοήσῃ τί σημαίνει τὸ νὰ κρατήσῃ τὸν Βραδλάου.

Ὅλη ἡ πόλις ἦτο ἐπὶ ποδῶς ἀνυπομονοῦσα νὰ ἴδῃ πῶς ὁ Βραδλάου θὰ τηρήσῃ τὸν λόγον του. Καὶ πράγματι οὐδὲν δυσκολώτερον. Οἱ ἰδιόκτηται δημοσίων αἰθουσῶν ἤρχνοντο ὅλοι ὡς εἰς ἀνθρώπος νὰ ἐνοικιάσῃσιν εἰς αὐτὸν αἰθουσῶν τῶν ἢ στρατιωτικῆ ἀρχῆ ἔβαλε φρουρὰς νὰ φυλάξῃσιν ὅλα τὰ ἀνοικτὰ οἰκοπέδα, εἰς τὰ ὁποῖα ἦτο δυνατόν νὰ συγκροτηθῇ ὑπαίθριον

συλλαλητήριον. Ὅσον δὲ περὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, οὐδὲ λόγος ἠδύνατο νὰ γείνη.

— Ἐὰν τοιλάχιστόν εἶχον ἐν ἀερόστατον, θὰ ἄμεινον ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν νεφῶν, ἔλεγε καὶ ἑαυτὸν ὁ ζήτωρ.

Ἄλλ' ἀερόστατον δέν ὑπῆρχεν. Ἄ ἡ διάλεξις γενήσεται παρὰ τὴν πύλην τοῦ παραδείσου, ἀνήγγειλλον αἱ τοιχοκολλήσεις.

Τὴν ὠρισμένην ἴσραν ὁ Βραδλάου φθάνει εἰς τὸ μέρος, διέρχεται ἐνώπιον τοῦ πλήθους, τὸ ὅποιον τὸν ἀνευφημεῖ, ἐνώπιον ἐνὸς συντάγματος δραγῶνων τεταγμένου ὡς εἰς μάχην, ἐνώπιον ἀποσπασμάτος κλητῶν ὁρισθέντων ἵνα ἐν ἀνάγκῃ συλλάβωσιν αὐτόν. Προχωρεῖ μέχρι τῆς προνομίας τοῦ Ταμάρ, μικροῦ ποταμοῦ διαρρέοντος μεταξὺ Δεβονπόρτ καὶ Πλυμμούθ. Ἐκεῖ ῥίπτεται εἰς ἕν ἄκρτιον καὶ ἐξ ἀποστάσεως ἐνὸς μέτρου ἀπὸ τῆς ὄχθης, ἐνώπιον τῆς ἀστυνομίας ἀδυνατούσης καὶ τοῦ πλήθους ἐνωουσιασμένου ἐπιλεῖ ἐπὶ δύο ὄρας.

Τὰ ὕδατα τοῦ Ταμάρ ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Σολτάς, καὶ εἰς ἀπόστασιν τριῶν ποδῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης, ἡ βάρδος τοῦ ἀστυνομικοῦ κλητῆρος δέν δύναται νὰ πῆσῃ ἐπὶ τοῦ ὄμου του. Ἰδοῦ τί εὐρε!

Ὡς πρὸς τὸν ὑπεστυνόμενον, κατέστησε τὴν ζωὴν αὐτοῦ τοσοῦτον δύσκολον καὶ τὸν ἐξυρεν εἰς τοσοῦτον περιπλοκὸς διαδικασίας, ὥστε ὁ δυστυχῆς ἀπεφάσισε τίλος ν' αὐτοχειριασθῇ. Ἐπισήμως δίδων τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ εἰς τὸν ἀστυνομικὸν ἰσοδυναμεῖ ὡσεὶ διέσχίσε τὴν γαστέρα αὐτοῦ.

Ἄλλοτε πάλιν οἱ ἐργάται τοῦ Λονδίνου εἶχον ἀνυγείρει κοινῇ δαπάνην μίαν αἰθουσαν συναθροίσεως ἐπὶ ἀνοικτοῦ οἰκοπέδου οὐ τὴν κυριότητα διεφιλονεικῆσεν ἀμέσως εἰς ἀπροσδόκητος ἰδιοκτησίας εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἐπεδικάσθη. Κατὰ τὸν νόμον δὲ ἀνήκειν εἰς αὐτόν καὶ ἡ οἰκοδομή.

Πολὺ καλά, εἶπεν ὁ Βραδλάου, ἐὰν μείνη.

Ἀκμαίνει περὶ τοὺς ἑκατὸν ἄνδρας, ῥίπτεται ὡς σίφων ἐπὶ τοῦ οἰκοδομήματος καὶ τὸ κατεδικάζει. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν ἀποφέρει τὸ μερίδιόν του τῶν πλίνθων καὶ ὁ ἰδιοκτήτης μένει μετὰ τὴν ἐντροπήν. Τὸ ἀστέιον δὲ εἶνε ὅτι εἶχε συνδράμει καὶ αὐτὸς διὰ τὴν πρόσδον τῆς οἰκοδομῆς, λογαριάζων ὅτι θὰ τοῦ ἔμενε. Τῷ ἀφῆκαν ὅμως τὸ μερίδιον εἰς τὸ ἐδικαιοῦτο.

Ἄλλ' ἀπὸ τῶν μικρῶν εἰς τὰ μείζονα. Ἀπὸ εικοσαετίας ὁ Βραδλάου ἐκδίδει μίαν ἐξαιρετικὴν ἐφημερίδα δημοκρατικὴν καὶ ἔθεον τὴν Ἐθνηκὴν Μεταρρυθμίαν. Ὁ νόμος ἀπῆται τὴν κατάθεσιν ἐγγυήσεως 800 λιρῶν στερλινῶν, λόγῳ προβλέψεως ἀκατὰ πάσης δημοσιεύσεως βλαστημίου ἢ ἐπαναστατικῆς. Τῷ 1868 ἡ ἐφημερίς εἶπε δώδεκαετῆ ὑπάρξιν, ὁ κ. Δισαρέλης φαντάζεται ν' ἀνακαλύψῃ ὅτι ἡ Ἐθνηκὴ Με-

ταρρυθμίαν οὐδέποτε κατέβαλε τὸ ποσὸν τῆς ἐγγυήσεως καὶ προκαλεῖ τὸν διευθυντὴν νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ νόμου ἢ νὰ παύσῃ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς.

Ἐντὶ πάσης ἀπαντήσεως ὁ κ. Βραδλάου τυπώνει ἐν τῇ προμετωπίδι ὑπὸ τὸν τίτλον:

Ἡ ἐφημερίς ἐκδιδόμενη παρὰ τὰς ἀπαγορευσεις τῆς κυβερνήσεως τῆς ἀνάσσης. Ἀμέσως τῷ ἀπευθύνεται κλήσις ὑπὸ τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως. Ἐν τῇ ἀκροασίᾳ ὁ δημόσιος κατήγορος προκλήθει νὰ παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους, ὑποχωρεῖ καὶ ἐγκαταλείπει αὐτήν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ τὸ ὑπουργεῖον πίπτει καὶ ἔρχεται ὁ Γλάδστον εἰς τὰ πράγματα. Ἀναλαμβάνει καὶ οὗτος τὴν διαδικασίαν, προάγεται ὑπὸ τοῦ Βραδλάου μέχρι τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου καὶ ἐκεῖ ἠττηθεὶς κατὰ κράτος ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀδυναμίαν του.

Ἐδέησε τότε νὰ καταργηθῇ ὁ νόμος, ὅστις δέν καταρτῶθη νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ οὕτως ἐξέλιπε χειροκροτούσης τῆς Ἀγγλίας ὅλης, καὶ τὸ τελευταῖον πρόσκομμα τοῦ τύπου.

Ἄλλ' ἡ ἀκατάβλητος αὕτη ἐνεργητικότης δέν ἐξασκεῖται μόνον ἐπὶ τοῦ δικανικοῦ ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐφημερίδος, τῆς σατύρας, τοῦ συλλαλητήριου.

Πρέπει νὰ ἴδῃ τις αὐτόν εἰς κανὲν ἐκ τῶν ἀθρῶν ἐκείνων συλλαλητηρίων τοῦ Κάυθ Πάρκ ἢ τῆς πλατείας τοῦ Τραφαλγάρ, ὅπου αἱ πλειονοψηφίαι ἀλίσκονται διὰ τῆς ἰσχύος τῶν πνευμόνων ἢ καὶ τῆς στερότητος τῶν μυῶν πολιτικῶν.

Τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀνάστημα ἀνακύπτει ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων κυμάτων ἢ δαντώνειος φωνῆ δεσπόζει τῆς τρικυμίας. Ἀπὸ τοῦ εὐρέος αὐτοῦ στόματος ὅπερ ἀνοίγεται εἰς τὴν λειαν ἐκείνην ἀλλὰ δυνατῆς ἐκφράσεως καὶ περιεστειμένην ὑπὸ τριῶν ἠνωρθωμένων ἐπὶ μετώπου ἰσχυροῦ μορφῆν, ἐξέρχεται λάβα ἐγγλωττίας. Αἱ χειρονομίαι αὐτοῦ εἶνε σοβαραὶ, ὁ ὀφθαλμὸς διαυγῆς, ἢ δὲ ἐκφρασις γαληναία ὡς ἀρχαίου μαρμαροῦ. Ἐχῶν τὴν γωνίαν τοῦ προσώπου σχεδὸν αἰθιοπικὴν, τὰ ζυγίματα ἐξέχοντα, τὸ δὲ οὖς εὐρυκαλῶς συνεστραμμένον, ἀνακύπτει ὑπερθεῖν τοῦ πελάγους ἐκείνου τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀσυνειδήτως σχεδὸν ἀνακαλεῖ τις ἐν τῷ νῷ τὴν ἰδέαν Μένωνος τίνος ἐκφέροντος τὸν πρῶτον αὐτοῦ χρησμόν.

Ἀιφνιδίως, εἰς τὸ ἄκουσμα ἀντιρρήσεως τίνος ἢ ὕβρεως, ὁ ἀθλητῆς ἀναφαίνεται. Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ ζωογονεῖται, τὸ χεῖλος συστρέφεται σπασμωδικῶς, αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐκτείνονται πρὸς τὸν ἀντίπαλον, περιβάλλουσι, συσφιγγοῦσιν, ἐκθλίβουσιν αὐτόν ὡς σπόγγον, καὶ ῥίπτουσιν αὐτὸν ἀπεστραγγισμένον ἐκ τοῦ αἵματος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ μεταβαλίνουσιν εἰς ἄλλον, ἐν τῷ μέσῳ ἀνευφημιῶν καὶ βρυχῆθῶν. Εἶνε ὄρατον, εἶνε

παιζήθειον τὸ θέαμα καὶ ἂν συμβῆ ἐν τῷ ὄρου-
μαγδῶ ἐκείνῳ νὰ συνθλιβῶσι στήθη καὶ ν' ἀνα-
τιναχθῶσιν ἐγκέφαλοι, ἢ λεπτομέρεια αὐτῆ ἀπό-
λυται ἐν τῇ εὐρύτητι τῆς ἀγγλικῆς σκηνογρα-
φίας.

Ἡ διαλεκτικὴ δεινότης καὶ ἡ ἀτελειότητος
εὐστροφία, αἵτινες καθιστῶσι τὸν Βραδλάου το-
σοῦτον τρομερὸν μαχητὴν, θὰ ἦσαν ἀνεξήγητοι
σχεδὸν εἰς τὸν ἀγνοοῦντα ὅτι ὁ ἄθεος αὐτὸς
εἶνε πρὸ πάντων ἄλλου θεολόγος. Εἰς τὸν πολι-
τικὸν βίον εἰσῆλθε διὰ τῆς βιβλιακῆς συζητή-
σεως, χαίρει φέρων τὸν πόλεμον ἐπὶ τοῦ πεδίου
τοῦ ἐχθροῦ, καὶ δι' αὐτὸ ἐνεβάθυνεν εἰς τὴν με-
λέτην τῆς Πεντατεύχου ὅσον καὶ εἰς τὴν τοῦ
συνταγματικοῦ νόμου.

Ὡς μέσον ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν
λατινικῶν λαῶν ἢ τοιαύτη ἐπιστήμη θὰ ἦτο
πράγματι δῖος περιττὴ. Ἀλλὰ μεταξύ τῶν Ἀγ-
γλων εἶνε πανίσχυρος, καὶ ὁ κ. Βραδλάου ὀφεί-
λει εἰς αὐτὴν τινὰς τῶν ὀραιοτέρων ἐπιτυχιῶν
αὐτοῦ.

Προσωπικῶς εἶνε καὶ λέγει ἐαυτὸν ὀρέμμα
τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ὡς τοσαῦτα ἄλλα
ἔξοχα πνεύματα, ἐξηγέρθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸ φῶς
τοῦ 1848. Εἰσῆρχετο ἤδη εἰς τὸ δέκατον ἔκτον
ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ δὲν εἶχεν ἄλλην παί-
δευσιν ἢ τὴν τοῦ προκαταρκτικοῦ σχολείου. Ἀλλ'
ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐργασίαν, ἐξέμαθε μόνος τὴν
εβραϊκὴν, τὴν ἀλληλικὴν, τὴν λατινικὴν, τὴν
γαλλικὴν, τὸ δίκαιον, τὰς ἐπιστήμας. Κατίπιν
ὅτι οἱ προγεγραμμένοι τοῦ δεκαμβρίου ἦλθον εἰς
Ἀγγλίαν, συνεδῆθη μετ' αὐτῶν, ἐποτίσθη εἰς τὰ
νάματα τῆς πίστεώς των, ἠσπάσθη τὸν ἀγῶνά
των. Ἡ ἐξορία ἔχει τὰς ἀντεδικήσεις αὐτῆς
καὶ ὁ προγεγραμμένος δὲν εἶνε πολλάκις ἢ τὸ
ζωογόνον σπέρμα τὸ φερόμενον ἐπὶ τῆς πτέρυγος
τῆς ἴττης. Τίς ὁ μὴ ἰδῶν τὰ σπέρματα ταῦτα
βλαστήσαντα ἐπὶ ἄλλοτριων ὄχθων;

Ἡ αὐτοκρατορία οὐδένα ἄλλον ἔσχε λυσσω-
δέστερον αὐτοῦ πολέμον καὶ ἡ νεαρὰ γαλλικὴ
δημοκρατία οὐδένα ἐνθερμότερον ἄλλον πρόμα-
χον ἢ τὸν Κάρολον Βραδλάου. Εἰς τὰς ζωηρὰς
αὐτοῦ προσπάθειας ὀφείλεται ὅτι ὁ Σιμὼν Βερ-
νάρ δὲν παρεδόθη ἐν τῇ περιπτώσει τῆς δίκης
τοῦ Ὀρσίνη, κατὰ δὲ τὸ 1870, ὅτε οἱ ψευδοφι-
λελεύθεροι εἶχον ἐγκαταλίπει τὴν Γαλλίαν, μόν-
ος αὐτὸς ἢ σχεδὸν μόνος, μετὰ τινων ἄλλων,
εἶχεν ἀναλάβει τὸν ἀγῶνα τῆς ὑπερασπίσεως
αὐτῆς καὶ προσεπάθησε νὰ προκαλέσῃ ἐπέμβασιν.

Μὴ ὀμλήσητε περὶ τοῦ Καρόλου Βραδλάου
εἰς βρεττανόν, θὰ τὸν κάμητε νὰ ἐρυθρίασῃ. Ἰσως
μάλιστα θὰ προσποιηθῆ ὅτι ἀγνοεῖ περὶ τίνος
ὀμιλεῖτε. Οὐδὲ ἐν ἀγγλικῶν βιογραφικῶν λεξικῶν
μνημονεύει τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνθρώπου τούτου,
ὅστις ἀπὸ τριακονταετίας ἐν τούτοις συγχυκᾶ
τὰ βαθύτερα στρώματα τοῦ ἀγγλικῶ πληθυ-

μοῦ καὶ τὸν ὅποιον δικαιοτάτα δύναται νὰ
κατατάξῃ τις μεταξύ τῶν δέκα ἢ δώδεκα δυ-
νατωτάτων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνος.

Ἀλλὰ πῶς; αὐτὸς ἔνευ τίτλου, ἔνευ ὀνόμα-
τος, ἔνευ περιουσίας, ἔνευ προστασίας, ἔνευ ἐπι-
σήμευ ἀνατροφῆς, διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τῆς
θελήσεως αὐτοῦ νὰ ἀρῆθῃ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὲρ τῶν
κοινῶν ὄχλων; Τοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γείνη.
Καὶ ἂν γείνη, πρᾶπει νὰ τὸ ἀγνοῆ τις.

Προσθετῶν ἐτι ὁ Βραδλάου δὲν στηρίζεται
οὔτε ἐπὶ τῆς μοναρχίας, οὔτε ἐπὶ τῆς ἀριστο-
κρατίας, οὔτε ἐπὶ τῆς πλουτοκρατίας, οὔτε ἐπὶ
τῆς ἐκκλησίας, οὔτε ἐπὶ τοῦ καπηλείου, — ἐν
λόγῳ ἐπ' οὐδεμίαν τῶν ἐγκατεστημένων δυνά-
μεων ἃς οἱ ἄλλοι βίξουσπαστικοὶ ἄγγλοι περιποι-
οῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον. Εἶνε δημοκρα-
τικός, ὀχλοκρατικός, ἄθεος, — καὶ τὸ ἐτι τούτων
σπουδαιότερον κεκηρυγμένος πολέμιος τῶν μι-
θυστικῶν ποτιῶν. Πᾶν δ,τι εἶνε ὀρισμένον νὰ
μένῃ ἐκτός συζητήσεως—ἀπὸ τοῦ στέμματος τῆς
ἀνάσεως καὶ τοῦ ὀμοφροῦ τοῦ ἐπισκόπου, μέ-
χρι τῆς κοτύλης τοῦ πνευματοπώλου, αὐτὸς τὸ
προσβάλλει μετ' ἀπαρადειγματίστου μανίας, τὸ
πολεμεῖ, τὸ ἐξευτελίζει, τὸ προσηλακίζει καὶ
τὸ λακκατεῖ.

Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἐν ᾧ οὐδεὶς εὐ ἠγμένος
ἄνθρωπος προσφέρει οὔτε γράφει τὴν λέξιν δι-
άβολος, ἐκ φόβου μὴ προσβάλῃ τὸν «παλαιὸν
αὐτὸν εὐπατρίδην», ὁ Βραδλάου γράφει στρεφ-
γύλους γράμμασιν: Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ψυχὴν—
Ἵπάρχει Θεός;—Τί εἶνε ὁ Ἰησοῦς Χριστός;—
Εἰσαγωγή εἰς κατηγορίαν τοῦ βασιλεύοντος οἰ-
κοῦ. — Διὰ τί ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι λιμοκτα-
νοῦντες;

Εἰς τὴν κλασικὴν αὐτὴν γῆν τοῦ δαιμόνιου
ψαλμοῦ, ὅπου τὸ ὄνομα τοῦ ὑποκαμίσου οὐδέ-
ποτε προσφέρεται καὶ ὅπου τὸ βρακίον ὀνομάζεται
ασυνέχεια τοῦ ἐπένδύτου», ὁ Βραδλάου κηρύτ-
ται ἀναφανδὸν ὅτι ἀνάγκη νὰ περιβληθῆ κύρος
ὁ νόμος τοῦ Malthus καὶ νὰ μὴ τεκνοποιῶσιν
ὅσοι δὲν δύνανται νὰ ἐκτρέψωσι τὰ τέκνα των,
καὶ συνστῆ πρὸς τοῦτο σειρὰν ὄλην «προφυλα-
κτικῶν», ἄτινα καὶ ἀπαριθμεῖ λεπτομερέστατα.
Καὶ προχωρεῖ μέχρι τοσοῦτου ὥστε ἀναγκάζον-
ται νὰ κινήσωσι δίκην κατ' αὐτοῦ ἐπὶ προσβολῆ-
τῶν χρηστῶν ἠθῶν, δῖως ἐπίτηδες, ὅπως λάβῃ
τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναπέτασῃ τὴν σημαίαν τῆς
αἰρέσεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς τοῦ
δικαστηρίου, καὶ ἐπιτυχᾶναι, ἐννοεῖται, νὰ ἁ-
θωωθῆ διὰ τῆς ἀπεριφρήτου ἀσαφείας τοῦ νόμου.

Τοιοῦτος ὁ ἀνὴρ δὲν ἦ Νόρθαμπτον ἐπιμένει
ἀποπέλλουσα εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων.
Ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ καὶ μόνη σημεῖοι τὸ τέλος
ἐνὸς κόσμου καὶ τὴν ἀρχὴν νέας ἐποχῆς. Μετὰ τὸν
Γλάδστονα δὲν ὑπάρχει ῥήτωρ ἐν Ἀγγλίᾳ σύ-
ρων ὀπισθεν αὐτοῦ πυκνοτέρων καὶ ἀποφασιστι-

κατέραν στρατιάν. Ἡ ὀροκοδοσία ἦν ἀρνείται
οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ σύμβολον τῆς παλαιᾶς
κοινωνίας καθ' ἧς ὤμοσε τὸν ὄρκον τοῦ Ἀντίβα.
Τοῦ λοιποῦ ἡ ἀξίην καίται παρὰ τὸ δένδρον καὶ
θὰ κατενεθῶσι βαθμηδὸν γενναῖα κτυπήματα.
Τί δὲ ζητεῖ; Μίαν μεγάλην Βρετανίαν πο-
λιτικῶς ὀμοίαν πρὸς τὴν σύγχρονον Γαλλίαν.
(Ἐπιταύεται)

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ

Ἐκόντες ἄκοντες εἴμεθα ἠναγκασμένοι ν' ἀνο-
μολογήσωμεν τὴν θλιβεράν ἀλήθειαν ὅτι τὰ ἐλατ-
τώματα ἡμῶν εἶνε συντελεστικά εἰς εὐτυχίαν καὶ
πρόδον ἐν τῷ βίῳ.

Ἀφ' οὗ δὲ διὰ τῶν ἐλαττωμάτων κατορθοῦμεν
νὰ εὐδοκησῶμεν, ἔπεται ὅτι ἀδέξια πράττομεν
προσπαθοῦντες νὰ θεραπεύσωμεν αὐτὰ, διότι κα-
ταςεφάμεθα οὕτω, στερεοῦμεν τῆς εὐτυχίας ἡμῶν
τὴν πηγὴν, ἀφαιροῦντες ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν τὰ νικη-
φόρα ὄπλα καὶ μετ' αὐτῶν τὸ πρὸς μάχην θάρρος.
Ἐπιδιώκοντες τὴν διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων
μας, ὀφείλομεν νὰ γνωρίζωμεν αὐτὰ, τοῦ δ' ὀπερ
ἤδη εἶνε σπουδαῖον δυστύχημα.

Φιλόσοφος τις εἶπε: «Γνώθι σαυτόν». Ναι, ἂν
θέλῃς νὰ μένῃς φιλόσοφος, νὰ ζῆσῃς ὡς φιλόσοφος,
δηλαδὴ οὐδὲν νὰ φιλοδοξῆς, οὐδεμίαν προαγω-
γὴν νὰ σκοπῆς. Ἀν ἐπιθυμῆς νὰ ζῆσῃς ἀφανῶς,
γνώθι σαυτόν ὅσον θέλῃς ἀκινδύνως δύνασαι
ν' ἀπολαύσῃς τῆς τέρψεως ταύτης ἢ συνείδησις
σεαυτοῦ, ἢ μελέτη τῆς ἀθλιότητός σου πάντως
θὰ σε καταστήσῃς καλλίτερον, ἔστω... Ἀλλ'
ἂν θέλῃς νὰ συμβιώσῃς μετὰ τῶν ὀμοίων σου,
ἂν θέλῃς νὰ ὑψωθῆς ὑπεράνω αὐτῶν, ἂν θέλῃς
λαμπρὸν νὰ διανύσῃς στάδιον καὶ ν' ἀποκτήσῃς
πλοῦτον, μὴ γνωρίσῃς τὸ παρόπαν σεαυτόν, μὴ
μελέτα σεαυτόν, ἀλλὰ βιάδιζε εὐθύ, βιάδιζε τα-
γέως οὔτε ὀπίσω οὔτε ἐμπρός σου βλέπων. Ὡ!
δέσλου μὴ φροντίσῃς νὰ γνωρίσῃς σεαυτόν, διότι
τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ μάθῃς ὀποιος εἶσαι, θὰ
κατανοήσῃς ὀποιος τύχῃς εἶσαι πράγματι ἄξιος
καὶ θ' ἀποβαρυνθῆς. Ὁ γνωρίζων τὰς ἀληθείας
αὐτοῦ δυνάμεις ἀνακαλύπτει συχνὰ ὅτι πρὸς οὐ-
δὲν εἶνε ἰκανός. Ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆ εἶναι δυσ-
κρίστος εἰς τοὺς φιλοδόξους τῶν ἡμερῶν μας.
Ἡ ἡρεμὸς ἐφ' ἑαυτοῦς πεποιθήσις, τὸναντίον,
ἀποτελεῖ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἰσχύν νομίζοντες
ἑαυτοὺς ἰκανοὺς νομίζοντες καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων.
Ἐὸ κοινὸν βλέπον αὐτοὺς ταίνοντες πρὸς ἓνα σκο-
πὸν τοὺς βοηθεῖ νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτόν διότι
ἐν τῷ κόσμῳ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ κρίνωσι τοὺς
ἀνθρώπους οὐχὶ κατὰ τὴν ἀξίαν των ἀλλὰ κατὰ
τὰς ἀξιώσεις των ὀλιγίστας δὲ θὰ εἶχον ἀξιώ-
σεις οἱ ἄνθρωποι ἂν ἐγίνωσκον ἑαυτοὺς. Ἡ ἄγνοια
λοιπὸν ἑαυτῶν εἶνε σπουδαιότατος λόγος ἐπιτυ-
χίας. Ἄ! ὀλοι οὗτοι οὗς τόσο ἀλαζόνας βλέπο-

μεν διότι ἀνεργήθησαν εἰς ὕψηλὰ θέσεις καὶ
καθήκοντα, ἄτινα εἶνε ἀνίκανοι νὰ ἐκτελέσωσι,
δὲν θὰ ἔφθονον ὅπου ἔφθασαν, ἂν ἐγίνωσκον
ἑαυτοὺς ὅλ παρήμενον ταπεινοί, θὰ κατενόουν τὴν
κλήσιν των, οὐδέποτε θὰ ἐτόλμων νὰ φιλοδοξῆ-
σωσι τοιαύτας θέσεις, ἢ δὲ μετριοφροσύνη αὐτῶν
θὰ τοὺς ἐστέρει τῆς εὐτυχίας, ἧς ἠξιώθησαν διὰ
τῆς ἀλαζονείας των.

Δὲν δευλιώμεν λοιπὸν νὰ διακηρύξωμεν ὅτι
ἐκ πάντων τῶν ἐλαττωμάτων τὸ ὀφελιμώτα-
τον καὶ ἄξιον ἐπιμελεστέρας καλλιέργειας εἶνε ἡ
ἀλαζονεία. Τοῦτο μόνον τὸ ἐλάττωμα εἶνε ὀλο-
κληρὸς περιουσία. Νεανίας τις ὀνειροπολῶν νὰ
φθάσῃ ὕψηλὰ κάλλιον νὰ εἶνε ἀλαζὼν καὶ νὰ
μὴ ἔχῃ ὀβολὸν ἢ νὰ εἶνε μετρίωφρων καὶ νὰ ἔχῃ
κτῆματα.

Μετὰ τὴν ἀλαζονείαν τὸ καλλίτερον ἐλάττω-
μα πρὸς προαγωγὴν εἶνε ἡ παντελής ἀνικανότης.
Διὰ τοῦ ἐλαττώματος τούτου εἶνε τὸ βέβαιον
ὅτι καλὴν θὰ καταλάβῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν.

Ἐγεις δύο ἀνεπιούς; ὁ εἰς εἶνε νέος πλήρης
ἐμμονῆς, δραστηριότητος καὶ νοημοσύνης ἀνα-
γνωρίζεις τὴν ἀξίαν του λέγων «Ἄ! δι' αὐτὸν
δὲν ἀνησυχῶ!» Καὶ πράγματι οὐδαμῶς μεριμνᾷς
περὶ τῆς τύχῃς του. Οὔτε βοήθειαν τῷ παρέχεις
οὔτε προστασίαν, ἀφίνεις μόνον αὐτὸν νὰ χαράξῃ
τὸν δρόμον του ὀπως δύναται. Εἶσαι ἡσυχος,
ἠξέυρεις ὅτι οὐδέποτε θὰ ἔλθῃ νὰ σοῦ ζητήσῃ τι.
Ἀλλ' ἔχει ἓνα ἀδελφόν, ὅστις εἶνε αὐτόχρονον
βλάξ, ἀγνοεῖ τὴν ὀρθογραφίαν, εἶνε ἀνίκανος νὰ
μετέλθῃ τὸ ἐλάχιστον ἐπάγγελμα δι' αὐτὸν ἀνη-
συχεις φοβούμενος ὅτι θὰ σοῦ προσενήσῃ πολλὰς
δυσσερεχείας. Τότε συναθροίζεις ὄλην σου τὴν
οἰκογένειαν καὶ λέγεις μετ' ἀγωνίας: «Ἴ! θὰ τὸν
κάμωμεν τὸν Ἀνδρέαν;» Οἱ δὲ συγγενεῖς σου,
κατάπληκτοι, γινώσκοντες τί δικαιοῦνται νὰ
προσδοκῶσι παρὰ τοῦ φίλου, παρατηροῦσιν ἄλ-
λήλους εἰς τὰ ὀμματα καὶ ἐπαναλαμβάνουσιν
«Ἀλήθεια, τί νὰ τὸν κάμωμεν τὸν Ἀνδρέαν;»
Οὐδὲν θὰ κατορθώσῃ μόνος, ἀνάγκη λοιπὸν νὰ
τὸν τοποθετήσῃτε πάντες εἰς τινὰ τράπεζαν (τα-
λαίπωρος τράπεζα) ἢ νὰ τὸν διορίσῃτε ὑπάλλη-
λον τοῦ κράτους (ταλαίπωρον κράτος!)

Ἐκ πρώτης ὀψεως ἡ ἰδέα τοῦ ἀναθέσαι εἰς νέον
τινὰ ἐργασίας τοῦ κράτους, διότι εἶνε ἀνίκανος νὰ
ἐκτελέσῃ τὰς ἰδικὰς του, δύναται νὰ φανῇ τερα-
τώδης, ἀνήκουστος, ἀπραγματοποίητος... παν-
τάπασι. Διὰ τοῦ ζήλου ἢ μᾶλλον διὰ τῆς ἀπελ-
πισίας τῶν συγγενῶν του ὁ Ἀνδρέας θὰ ἐπιτύχῃ
τὴν ποθουμένην θέσιν. Ὁ θεός του βουλευτῆς ἢ
ἀναβῆ καὶ θὰ καταβῆ ὑπουργεῖα, θὰ ὑποσχεθῆ
τὴν ψῆφόν του. Ἡ θεία του, ἡ τόσο ὑπερήφανος,
θὰ ἐπισκεφθῆ ἐπανειλημμένως, ἐννοεῖται, τινὰς τὰς
ὀποιος περιφρονεῖ κατὰ βάθος. Ἡ ἐξιδέλφῃ του
θ' ἀκκισθῆ πρὸς ἀνικαροὺς γέροντας, οὗς ἄλλως

δὲν θὰ ἐστρεφε νὰ ἴδῃ. Ἡ μήτηρ του θὰ δρᾶμῃ νὰ προσκλαυθῇ παντοῦ! . . . Ναι, ὁ Ἀνδρέας θὰ ἐπιτύχῃ τὴν θέσιν ἐν' ἀληθείᾳ ἐπιμετ' ὀλίγον ὃ ἀπολέσῃ αὐτήν, ἀλλὰ θὰ εὖρῃ ἄλλην ἀνωτέραν, διότι ἡ πρώτη ἐν ἧ οὐδὲν ἐπραξε χρησιμεύει αὐτῷ ὡς λίαν εὐνοϊκὸν προηγούμενον θὰ παυθῇ καὶ ἐκ τῆς δευτέρας, ἀλλ' ἡ οἰκογένεια συνασπισθεῖσα θὰ προμηθεύσῃ αὐτῷ τρίτην, ἔπειτα τετάρτην, ἔπειτα πέμπτην, καλλίστην πλέον, ἣν θὰ φυλάξῃ, διότι καλὰ θέσεις εἶνε αἱ μὴ ἀπαιτοῦσαι ἐργασίαν. Οὕτω λοιπὸν ὁ Ἀνδρέας, πάντοτε στηριζόμενος, πάντοτε βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς του οἰκογενείας, ὁ ἄνυψοθῆ ταχέως, ἐν ᾧ ὁ ταλαίπωρος ἀδελφός του θὰ μείνῃ χαμηλότερα αὐτοῦ· διότι νοήμων ἄνθρωπος βαίνει πρὸς βραδύτερον ἢ ἡλίθιος ἐφ' ἀμάξιον, διότι ὁ ἀνεξάρτητος καὶ τὰ πάντα ἐκ τῆς ἐργασίας του ἀναμένων μόνος τὰς ἰδίας δυνάμεις ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ· ἀλλ' ὁ ὀνηρὸς καὶ βλάξ τούναντιον ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ πάσας τὰς δυνάμεις τῶν ἰσχυρῶν προσώπων τῶν δι' αὐτὸν ὑπευθύνων.

Ὡφέλιμον ἐλάττωμα ἔχει ἐπίσης καὶ ὁ δύσκολος. Πρὸς τὸν τοιοῦτον προσφέρονται πάντες φιλοφρονίαι. Ὁ δύσκολος ἔχει τὰς καλλιτέρας περιποιήσεις, τὴν καλλιτέραν θέσιν, τὸ ἐκλεκτότερον μέρος τοῦ ἐδέσματος. Κατορθοὶ δὲ ν' ἀποκτήσῃ τὴν μεγίστην ἦν ἐν τῷ κόσμῳ δύναται νὰ ὀνειροπολήσῃ ὁ ἄνθρωπος εὐτυχίαν: νὰ μὴ λησμονηθῆ ποτε.

Χρήσιμον ἐλάττωμα εἶνε καὶ ἡ ὀχληρότης. Οἱ ὀχληροὶ εἶνε ἀκατανίκητοι καὶ ἐν τῷ ἔρωτι ἐπί. Καὶ ἡ σκικιότης δὲ τῶν τρόπων ἔχει τὰ καλὰ τῆς ἐκρηκτικῆς χρησιμεύει πολλάκις νὰ κρύψῃ ἰσχυρὰν ἰδέαν ἢ ἄδικον κρίσιν. Καὶ διὰ τῆς ἀπειλῆς δὲ ταχέως ἐπιτυγχάνει τις ποθομένην εὖνοιαν. Ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ τοῦ φόβου αἱ ἀπειλαὶ εἰσιν αἱ ἰσχυρόταται παρακλήσεις εὐτυχίαις οἱ τρόποι ἐμποιοῦντες, μόνον οὗτοι ἔχουσι κόλακας.

Ἡ προπέτεια εἶνε ὁμοίως ἀξιόλογον ἐλάττωμα, ἀλλ' ἐνέχει καὶ τοὺς κινδύνους του. Πῦτυγός οἱ κατέχοντες αὐτὸ προνομιούχοι ἄνθρωποι εἰσὶ πεποικισμένοι διὰ θαυμασίου ἡμεμεψύτου κυβερνώσι τὸ ἐλάττωμα τοῦτο μετ' ἀπιστεῦτου δεξιότητος· γινώσκουσιν, οὐδέποτε ἀπατώμενοι, τὴν ὥραν, τὸν καιρὸν, τὸν τόπον καὶ ὃν ἀρμύζει νὰ χρησιμοποιοῦσιν αὐτὸ, καὶ τὰ πρόσωπα πρὸς ἃ εἶνε ἐπιωφελέες νὰ ἐπιδείξωσι τοῦτο. Διὰ τῆς προπετείας δύναται τις . . . Πρὸς τί νὰ τὸ εἶπω, τὸ εἰζεύρετέ πάντες κάλλιόν ἐμοῦ.

Ἐν τῷ πολιτικῷ κόσμῳ ἐλάττωμα τινὰ εἶνε θησαυρός. Ἀγχιεστρόφος τις ὢν καὶ ἄνευ χαρακτήρος καὶ ἀρχῶν δημιουργεῖ ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον μέλλον.

Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις δύναται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι

δὲν ἔχει συνειδήσιν, ἔχει ἐξητρωλισμένον τὸ πολιτικὸν του σπᾶδιον. Ὁ ἄνευ συνειδήσεως βουλευτής ὁ τιμητικῶς προσωνομούμενος ἀμφιρρεπῆς βουλευτής, εἶνε τὸ μόνον ὃν, ὅπερ δύναται νὰ καυχῆθῃ ὅτι εὖρε τὴν φιλοσοφικὴν λίθον· ὁ ἀμφιρρεπῆς βουλευτής ἔχει εἰς τὰς χεῖράς του τὰς τύχας τοῦ ἔθνους του, διότι ἐξ αὐτοῦ ἕκαστος τὰ πάντα προσδοκᾷ. Εἰς τί δύναται νὰ χρησιμεύσῃ βουλευτής ἔχων συνειδήσιν, ὑψώσας πεπαρησιασμένως τὴν σημαίαν τῶν ἀρχῶν του; Γινώσκουσι πάντες ἐκ ποστέρον τὰς πεποιθήσεις του καὶ τὰς σέβονται, δηλαδὴ εἶνε ἀπληπισμένοι ὅτι δὲν δύναται νὰ τὰς καταστρέψῃ, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ πολιτικῇ μόνον περὶ τῶν ἀνθρώπων οὐτινες δυνατὸν νὰ διαφθαρεύσιν φροντίζουσι, οὐδεὶς μεριμνᾷ περὶ αὐτοῦ.

Ὁ ἀμφιρρεπῆς βουλευτής, τούναντιον, ἐνδιὰφέρει τοὺς πάντας ἕκαστον κόμμα ἀμιλλᾶται νὰ τὸν κατακτήσῃ τὸν περιποιῶνται πάντες, τὸν προσκαλοῦσι πάντες. Σήμερον ἐπρασυματίας μὲν ἐν τῇ οἰκίᾳ τινὸς τῶν ἀντιπολιτευομένων, θὰ γυμνασθῆ δὲ παρὰ τῷ ὑπουργῷ αὐριον τανάκαλον. Πᾶσαι αἱ τράπεζαι εἶνε ἐστρωμέναι δι' αὐτόν, ὡς πῶς τὸν ἐκτιμᾶσι πάντες! ἀκροῦνται αὐτοῦ δσάκις ἡμελεῖ, ἀποκρίνονται ἡσάκις ἐρωτᾷ, πρᾶττουσιν διὰ τὸν οὐδένα πρᾶττουσι.

Τὴν παραμονὴν σπουδαίας ψηφοφορίας καταστράωννεται δύο κατάλογοι, ἐνίστε τρεῖς ἕκαστον κόμμα καταγράφει τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ ψηφισόντας. Ὁ Ἰ. Θαῦμα . . . τὸ ὄνομα τοῦ ἀμφιρρεποῦς βουλευτοῦ εὐρίσκεται συγχρόνως καὶ εἰς τοὺς δύο κατάλόγους, ἐνίστε δὲ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς. Οἱ ὑπουργοὶ περὶ αὐτοῦ ἡμιλοῦντες λέγουσιν: «Ἐἶνε ἰδιώμας, ὁ δεῖνα μὲς ἠγγυθῆ δι' αὐτόν . . .» Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι κραυγάζουσιν: «Ἐἶνε ἰδιώμας, μὲς τὸν ἔφερεν ὁ τάδε.» Ἡ φησίζων δὲ ὑπὲρ οὐτινος δήποτε δὲν ἀναλαμβάνει οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἐν τῷ μέλλοντι δύναται νὰ διαθέσῃ ἢ νὰ μὴ διαθέσῃ ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ψήφον του. Διὰ τοῦτο τὴν ἐπαύριον ψηφοφορίας ὁ ἀμφιρρεπῆς βουλευτής εἶνε ὑπέρποτε ἐλεύθερος. Καὶ πάλιν ἕκαστον κόμμα πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ δελεάσματα του, διότι, ὅτι ἐπράξεν ὑπὲρ αὐτοῦ σήμερον, δυνατόν νὰ τὸ πράξῃ αὐριον ὑπὲρ ἄλλου. Ὁμοιάζει πρὸς φιλάρεσκον γυναῖκα ἧς ἡ ἀστασία καὶ ἡ ἰδιωτροπία βασανίζουσιν ἀκαταπαύστως τοὺς περὶ αὐτήν.

Ἄριστον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μέρος εἶνε ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτήρος, ἢ μᾶλλον ἡ ἐναρμόνισις τῆς ἠθικῆς. Καὶ πράγματι, οἱ εὐγενεῖς χαρακτήρες δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπλῶς τὴν συνειδήσιν τῆς κοινωνίας, ἀλλ' εἰς πᾶν καλῶς κυβερνώμενον κράτος ἀποτελοῦσι τὴν κυριωτάτην κινητικὴν δύναμιν διότι ὁ κόσμος πράγματι διοικεῖται ὑπὸ τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ

Περὶ πένθους ἐν Πολυνησίᾳ

ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τῶν ἐν τοῖς πένθεσι νομιζαν, ὡς καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἄλλην ἐποψίαν ἐξετάζομενοι οἱ Πολυνησίου παρουσιάζουσι μεγίστην πρὸς ἀλλήλους ὁμοιότητα, ὀλίγιστα δὲ καὶ ἀσχημάντοι εἰσιν αἱ κατὰ τόπους διαφοραὶ.

Συνήθως ὁ νεκρὸς ἐν Πολυνησίᾳ δὲν ἐθάπτετο, ἀλλ' ἀπέθηναιτο ἐν ὑπαίθρῳ, εἶτα δὲ τιθέμενος ὀκλαδὸν περιετυλισσέτο διὰ ταινιῶν καὶ ἐπιτίθετο ἐν ἰδιαιτέρῳ μορῷ. Ἡ ἐξήρανσις τοῦ νεκροῦ ἦτο ἐπίπονος καὶ ἐπισφαλής. Τὸ πτώμα ἐτίθετο πρῶτον ἐν ὑπαίθρῳ ἐν ζυλώσει, ὑποδασαζομένη ὑπὸ τεσσάρων πασσάλων, καὶ ἐσέπτετο διὰ στέγης ἐλαφρῆς, ἀναλγίου κατασκευῆς τῆς κεντρικῆς σκιάδος τῶν διπλῶν πολυνησίων προγῶν. Ἐνίστατο δὲ, ὡς ἐν Νουκαλιβίᾳ, ἡ ζυλώσις ἀντικαθίστατο διὰ κορμῶν ἀρτοδένδρου, περιγυμένου ἐν σχήματι πυργῶος, καὶ καλυπτομένου μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν δι' ἐτέρου κορμοῦ, ἡμῶς περιγυμένου καὶ προσαρμολομένου ἐρημητικῶς εἰς τὸν πρῶτον. Οἱ πλείστοι τῶν νησιωτῶν ἐκείνων θεώρουσαν τὸν ἄλλον κόσμον, ὡς νῆσον μακρυνήν, εἰς τὴν ὑποτῶν διαπορευομένηται ἡ κηρὸς μετὰ μακρὸν πλοῦν. Τούτου δ' ἕνεκα ἰσχυρῶς ἐν τῷ πένθει τῶν νεκρῶν τάπαιτοῦμένα ἰσχυρῶς, ὡς ὄπλα, κελύφη κοκκοκαρύου, δι' ὃν οἱ ἄνθρωποι ἀντλοῦντι ὕδωρ, ζωστραφίας, ὕδωρ, ἀρτοκαρπούς, ἰχθυῶς, πάντα ὠρασημένα εἰς συντήρησιν τῆς οἰκῆς τοῦ τελευτηθέντος, ἠτις ἄλλως ἐπισταύετο, ἐπὶ εἰς τινὰ χρόνον ἐπλανατο περὶ τὸ σῶμα.

Πρὸς τελειωτέραν ἀποξήρανσιν τοῦ πτώματος ἐξήγον συχνάκις τὸ ἐντόσθιον εἶτα δὲ ἐκάστην νύκτα ἀνεκάθιζον τὸν νεκρὸν καὶ περὶ ἑλκυστῶν αὐτόν δι' ἐλαίου κοκκοφοινικῶν. Ἐπιπυγνάντος τοῦ ἔργου, ὑπελείπετο μόνον αὐτοῦ νὰ περιτυλιχθῆσιν τὴν μορφήν διὰ ταινιῶν. Ἐν ταῖς Γαμβιέρας νήσοις τὸ πτώμα μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν δὲν ἐκάθιζετο ὀκλαδὸν, ἀλλ' ἀπετίθετο ἐξηπλωμένον ὁριζοντίως εἰς σπήλαιον ἡερυδῶδες. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Πάσγα ἐθάπτον πρὸς νεκροῦς ὑπὸ τούτοις λίθους τῶν βάρων, ἐφ' ὃν ἰσθάνονται τὰ ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ περιβόητα κλοσικὰ ἀγάλματα.

Οἱ Νεοζηλανδοὶ ἐθάπτον ἐπίσης τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἡμερῶν ὑπὸ τοῦ θανάτου, καὶ ἐφ' ὃν προηγούμενος τοὺς ἡλικίον δι' ἐλαίου καὶ τοῦ ἐκάθιζον ὀκλαδὸν ἐκλύπτον δὲ τὸν τάφον διὰ κορμῶν λίθων, ἐφ' ὃν ἀπέθετον ὀλίγας ζωστραφίας.

Παραδόξον τι γεγονός, παρατηρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κούκ ἐν Νεοζηλανδίᾳ, ὑποδεικνύει σὺν ἄλλοις πλείστοις, ὅτι μεγίστη ἀπαιτεῖται περισκεψίς εἰς τὴν ἐρημίαν τῶν ἐθνηκῶν ὁμοιοτήτων, καὶ ὅταν

ἀκόμη αὐταὶ ὄσιν εἰδικαὶ καὶ μεμονωμέναι. Ἐπί τινος τάφου οἱ Νεοζηλανδοὶ εἶχον ἐγείρει σταυρὸν, κεκοσμημένον διὰ πετρῶν καὶ ὁμοίωσιν τῷ σταυρῷ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας.

Εἶδομεν ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν Γαμβιέρων νήσων ἀπέθετον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἐν φυσικοῖς σπηλαίοις. Ἐν Τόγμα, ὡς καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις χώραις, πρὸς ταφὴν ἐπιφανῶν νεκρῶν κατασκευάζον τεχνητὰ σπήλαια ἐκ μεγάλων πλάκων ἀμμολίθου, ὁμοία τῆς δόλιμει.

Ἐν πολλαῖς χώραις ἡ ἠλιψίς, ὁ πόνος ὃν προξενεῖ τοῖς ἐπιζῶσιν ἡ ἀπώλεια συγγενοῦς ἢ φίλου, παρώρμησαν οὐ μόνον εἰς ἐγέρσιν ἐπιταφίων μνημείων, ἀλλὰ καὶ εἰς ζωγραφίαν ἢ γλυφὴν ἐμβλημάτων. Καὶ τοὶ ἡκίστα φιλοτέχνοι οἱ Πολυνησίου, ἡμῶς ἐξησκήθησαν πῶς εἰς τὴν τέχνην ταύτην. Ἐν Γαίτη εἶδον ὁ Κούκ ἐντός νεκροδόκου μορῶν σανίδας ἐφ' ὃν ἦσαν γυγλυμμένα εἰκόνες ἀνθρώπων καὶ ζώων, ἰδίως εἰς ἀλέκτωρ ὃν πειράμενοι νὰ καταστήσῃσι φυσικώτερον εἶχον χρωματίσῃ δι' ἐρυθροῦ καὶ κίτρινου χρώματος· παρατήρησε δὲ καὶ μικρὸν λίθον ὁμοίωμα. Πισθανῶς τὰ κλοσικὰ ἀγάλματα τῆς νήσου τοῦ Πάσγα παραπλήσιον τινα εἶχον σκοπὸν εἶτε δ' εἶνε ταῦτα, εἶτε μὴ, ἔργα τῶν σημερινῶν Πολυνησίων, κατασκευασμένα δι' ἐργαλείων ἐξ ὀφιδιανῆς λίθου, ὃν δείγματα ἐπέδειξεν ἐσχάτως εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἀνθρωπολογικῇ ἐταιρίᾳ ὁ κ. Πενάρ, τοῦτο ὅμως εἶνε βέβαιον ὅτι οἱ Πολυνησίου ἡκίστα ἐπιδίδουσιν εἰς τὴν γλυπτικὴν, καὶ δὴ εἰς τὴν γλυπτικὴν λίθον.

Ἐν τισὶ νήσοις συνεθίζεται πένθος, καὶ μάλιστα μακρὸν, ἐπὶ τοῖς θανάτοις. Ἐν Γαίτη αἱ χήραι ἔφερον ἐπὶ τῆς κόμης πτέρυ, ἔχοντα ἰδιαιτέρον τι χρῶμα, ἐκάλυπτον μάλιστα καὶ τὴν κεφαλὴν διὰ πέπλου. Αἱ γυναῖκες ὅσαι ἔλουσαν, ἐμύρωσαν καὶ ἐκόσμησαν τὸ πτώμα, ὑπεβάλλοντο εἰς ἀυστηροτάτην καθιέρωσιν (Ξαμπό), διαρκουσαν μέχρι πέντε μηνῶν, ἂν ὁ θανὼν ἦτο ἀρχηγός. Καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς καθιερώσεως δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐγγίσωσι διὰ τῶν χειρῶν οὐδὲ τὰς τροφάς, ἀλλ' ἄλλοι εἰστίζον αὐτὰς ὡς νῆπια. Εἰς ἐνδειξὴν δὲ πένθους ἐφυτεύοντο παρὰ τοὺς τάφους κισσοκέρναι, δένδρα ἄφυλλα, ὁμοιάζοντα μὲ τὴν ἑππουρίν. Εἰς ἐπιμετρον δὲ ὀφείλον ἀπαραιτήτως καὶ νὰ θρηνώσι καὶ νὰ ὀδύρονται. Ἐν ταῖς Μαρκασαῖς νήσοις, οἱ θρηνοὶ τῶν γυναικῶν, ἂν ὁ θανὼν ἦτο ἀνὴρ, συνωδεδύοντο καὶ διὰ παραδόξοτάτης μιμικῆς ὀρχήσεως. Ἡ χήρα καὶ τινες νεάνιδες ὀρχούντο ἐμμελῶς καὶ ἀσέμνως περὶ τὸ πτώμα· κίπτουσαι, δ' ὅπως κάλλιον περιεργασθῶσι τὸν νεκρὸν, ἀνεφώνουν « Δὲν τὸ κούνησαι δὲν κουνεῖται! . . . Ἄλλοι! . . . πᾶσι! πᾶσι! . . . » Ἄλλ' ἡ ἐκδήλωσις τοῦ πένθους ἐπὶ τοῖς θανάτοις δὲν περιορίζετο ἐν Πολυνησίᾳ εἰς μυρολογία καὶ κοπετούς ἀπητούντο προσέτι πλῆ.

γαί, ακρωτηριάσεις, θυσίαι. Η ήλική οδύνη δέν ήρκει, άλλ' ήτο προσέτι ανάγκη και αίμα να γυθή.

Τά αίμοχαρή ταύτα ήθημα ήσαν κοινότατα εν Πολυνησίαι και ήμοσιδή πάντα. Απανταχοῦ σχεδόν έσπάρασσον τό σώμα και ιδίως τό πρόσωπον δι' οδόντος καρχαρίου ή δι' αίχμηρής κογγύλης. Μάλιστα εν Τογκαταμποῦ τό πένθος επί τῷ θανάτῳ, είτε ειλικρινής ήτο, είτε προσεποιημένον, εξέδηλοῦτο διά τρόπον σκληροτάτου. Και εν τῇ χώρῃ εκείνη, ως και εν πάσαις ταῖς άλλαις, αἱ ένδείξεις τοῦ πένθους ήσαν ανάλογοι τοῦ αξιώματος τοῦ νεκροῦ. Μετά τόν θάνατον άρχηγοῦ έκειρον τήν κόμη, ήμισσον τό πρόσωπον, έτραυματίον τό σώμα, έκαιον τήν έπιδερμίδα, ένέντων διά λόγγης τοῦς μηρούς, τάς πλευράς, τάς παρειάς ή άπέκοπον τάς φάλαγγας τοῦ μικροῦ δακτύλου, ή και αὐτοῦ τοῦ παραμέσου, ως έποιοῦν και οἱ Αύστραλοί, και τά τοιαῦτα.

Καίτοι όμως κατ' έπίρασιν δεινοτάτη ή άπελπισία τῶν Πολυνησίων εν τοῖς πένθεισι, δέν εἶνε πάντοτε ειλικρινής, ο δέ Πόρτερ εἶδεν εν Νουκαχιβή χήραν, ής ο σύζυγος έγένετο βορά καρχαρίου, παραδιδόμενη εν Αμερικανούς ναύτας εν ή έχαινον ακόμη επί τοῦ τραχήλου, τοῦ στήθους και τῶν βραχιόνων αἱ δηλοῦσαι τό πένθος πληγαί. Η ύποκρισία δέν εἶναι άποκλειστικόν έλάττωμα τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, άλλως δέ μή λησμονώμεν, ότι οἱ Πολυνήσιοι έχουσι παιδισθήν κουφότητα και παντελώς άγνοοῦσι τί εἶστιν αἰδώς.

Εν Νέε Ζηλανδία δέν ένκρινετο έπαρκής μία μόνη ενδήλωσις τοῦ πένθους. Ένίοτε εξέθαπτον τοῦς νεκρούς καθ' ώρισμένης ώρας τοῦ έτους, και έθρήνον αὐτούς αὔθις, έπαναλαμβάνοντες τάς έκουσίας πληγάς.

Αλλ' εις τήν μέριμναν πρὸς άπόδειξιν τοῦ πένθους διά πληγῶν και έκουσιων ακρωτηριάσεων προσετίθετο συχνάκις και ο πόθος να μη άφεθῆ ο νεκρός άνευ συνοδίας εν τῇ οδοιπορίῃ του εις τόν άλλον κόσμον, και πρὸς πλήρωσιν τοῦ εὔσεβοῦς πόθου των προσέτρεχον εις ανθρωποθυσίας.

Ναι μὲν ή νεοζηλανδική ήλική δέν υπεχρέου πάντοτε τήν σύζυγον νακολούθησιν εις τόν τάφον τόν άνδρα της· άλλ' αν αὔτη άπηγγιζέτο αὐτοπροαιρέτως, έτιμᾶτο ως σφόδρα ένάρετος. Όμως εἶναι τῶν πατριῶν τήν ήλικήν ταύτην υποχρέωσιν μετέβαλον εις χρίος άπαράβατον και κατά τόν θάνατον τοῦ άρχηγοῦ συνειθίζον να πνήγωσι τάς γυναίκας αὐτοῦ επί τοῦ τάφου του. Έθνη εξ' ίσου άγρια έπεκράτην εν ταῖς νήσοις τῶν Φίλων και άλλαχοῦ, τηρούμενα βοῦ μετ' άλλων παντελῶς αντίθετων συνηθειῶν. Οὔτως οἱ Νεοζηλανδοί, καιπερ εἰπέβεσταται πρὸς τοῦς ίδιους νεκρούς, έτρωγον όμως από καιροῦ εις καιρόν τοῦς εν ταῖς μάχαις φονευμένους οικείους.

Ένίοτε μάλιστα υἱοί έτρωγον τήν μητέρα και πατέρες τοῦς υἱούς. Προσπεθείσθω δέ τούτοις, ότι οἱ αὐτοί άγριοι συνειθίζον, οσάκις άπέθνησκιν άρχηγός, άφ' οῦ τόν έθρήνον και έπέந்துον τόν θάνατον αὐτοῦ καθ' οἷους τοῦς τύπους, να διαρπάζωσιν έπειτα πᾶσαν τήν περιουσίαν του.

Συχνάκις επί τοῦ τάφου έθυσιάζοντο δούλοι. Μήτηρ τις νεοζηλανδή, ής τό τέκνον επνήγη, παρεκάλει επιμόνωσ να σφάξωσι μίαν δούλην, διά να συνοδεύσῃ και να περιποιητῆι τό μικρόν της εν τῇ οδοιπορίῃ αὐτοῦ εις τόν πέραν τοῦ τάφου κόσμον, εις τό Ρεϊγκά.

Εν ταῖς Μαρκησίαις νήσοις έθυσιάζον ένίοτε δύο θεράποντας, δύο κείνας, όπως ο μὲν εις τούτων βαστάζῃ τήν ζώνην τοῦ θανόντος, ο δ' έτερος τήν κεφαλήν τοῦ χοίρου, τοῦ παρατιμένου εν τῷ περιδείπνῳ. Η τοιαῦτη πρόνοια ή εύλογωτάτη, διότι ο φύλαξ τῆς μετά θάνατον κατοικίας τῶν Νουκαχιβαίων παρίσταται, ως άνηλεῶς άποδιώκων, υβρίζων και λιθοβολῶν τοῦς άφικνουμένους, αν μή προσέρχωνται εις τὰ ένδιαίτηματα τῶν νεκρῶν κατά τοῦς προσήκοντας τύπους. Συχνάκις τὰ θύματα άνδρες ή γυναίκες, άρπάζονται εξ' ένέδρας εν τῶν γειτονικῶν πατριῶν.

Αἱ ανθρωποθυσίαι ήσαν επίσης κεκανονισμένα εν ταῖς Σανδθίχαις νήσοις, κατά τόν θάνατον έπισήμων άνδρῶν, βοιῶς και αἱ πρὸς ένδειξιν πένθους αὐτοκτονίαι. Κατά τόν θάνατον τοῦ Ταμεχαμέχα, πολλοί τῶν θερμῶς αὐτόν αγαπώντων ηὔτοκτονήθησαν, όπως συνοδεύσωσιν αὐτόν εις τόν άλλον κόσμον· τοῦτο δέ οὐδαμῶς συνετέλεσεν εις έλάττωσιν τοῦ ώρισμένου αριθμοῦ τῶν άκουσιων θυμάτων και τῶν έκουσιων ακρωτηριάσεων. Επί πολλὰ δ' έτη κατόπιν, εις μνημόσυνον τῆς επτειου τοῦ θανάτου τοῦ Χαβαίου εκείνου Ναπολέοντος, εξερρίζουν ένα τῶν τομῶν οδόντων. Νομαλιάνα, ή χήρα τοῦ Ταμεχαμέχα, εδειξεν επί τοῦ δεξιῦ βραχιόνος τήν εκδόλουθον έπιγραφὴν εις χαβαϊκήν γλώσσαν: α' Ο αγαθός ήμῶν βασιλεὺς Ταμεχαμέχα, άπέθανε τῇ 6 Μαΐου 1819. » Αλλοι δέ τινες τῶν ιθαγενῶν, υπερβολικώτεροι εν τῷ ζήλῳ αὐτῶν, έστιξαν τήν αὐτὴν έπιγραφὴν επί τῆς γλώσσης. Τοσοῦτοι δέ χοῖροι έσφάγησαν και υποχρεωτικῶς κατεβροχθίσθησαν εν τῷ περιδείπνῳ, ώστε μετά τόν θάνατον τοῦ μεγάλου εκείνου ήγεμόνος σχεδόν εξέλιπον οἱ χοῖροι εν τῆς νήσου. Καίπερ όπωςσὺν υπερβολικῶς, όμως ολίγους ίσως τῶν Ευρωπαίων, τοῦς μεμφιμοίρους μόνον, θά εκπλήξῃ ο θαυμασμός τῶν Χαβαίων πρὸς τοῦς κατακτητῆς και τροπαιοῦχος ήγεμόνας.

Περατοῦντες ένταῦθα τήν περιληπτικὴν αναγραφὴν τῶν πολυνησιακῶν εν τοῖς πένθει νομίμων, αναγκαῖον κρίνομεν, προτοῦ να μεταβῶμεν εις άλλα έθνη, να παρατηρήσωμεν, ότι αἱ τοιαῦται

κατὰ τό μάλλον ή ήττον φιλαίματοικηδεῖται τελευτῶνται μόνον πρὸς τιμὴν άνδρῶν, τό αὐτό δέ συμβαίνει παρ' άπάσαις σχεδόν ταῖς άγρίας φυλαῖς. Αἱ γυναίκες θυσιάζονται συχνότατα κατά τόν θάνατον τῶν συζύγων, οὐδαμοῦ όμως φαίνεται συμβαῖνον και τό αντίθετον, οἱ πλείστοι δέ τῶν περιηγητῶν τηροῦσι περὶ τῶν γυναικεῶν κηδεῶν εύλωττον σιγήν, εξ' οῦ δινάμεθα να συμπεράνωμεν, ότι πανταχοῦ σχεδόν αἱ γυναίκες κηδεύονται άνευ πομπῆς. Εἶναι δέ και τοῦτο εν τῶν πολυαρθμων τεκμηρίων τῶν μαρτυρούμενων τήν μεγάλην περιφρόνησιν, ήν γενικῶς τρέφουσι πρὸς τάς γυναίκας οἱ κατὰ φύσιν λαοί.

[Ch. Letourneau] **Π.

Ο ΛΟΙΜΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ο διακεκριμένος γάλλος ιατρός και φιλολόγος κ. Α. Corlieu έδημοσίευεν εν τῷ εν Παρισίαις εκδομένῳ περιοδικῷ συγγράμματι Revue asiatique τῆς 22 Μαρτίου 1884, βραχέως μιν άλλ' αξιοσπουδάστον μελέτην περὶ τοῦ κατὰ τόν πέμπτον αἰῶνα ένσκήψαντος εν Αθήναις λοιμοῦ.

Τῷ 429 π. Χ. τό δεύτερον έτος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους έκγοντακισχίλιοι Λακεδαιμόνιοι υπό τήν οδήγησαν τοῦ βασιλέως αὐτῶν Αρχιδάμου εισέβαλον εις τήν Αττικὴν. Συνεπῶς πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς έξοχῆς εισήλθον εντός τῶν τειχῶν τῶν Αθηνῶν. Ο κ. Corlieu υπολογίζει εις τριακόνητα χιλιάδας περίπου τόν πληθυσμόν τῶν Αθηνῶν, ανελθόντα δέ εις εκατοντακισχιλίους μετά τῶν εν τῆς έξοχῆς συρρευσάντων. Αλλ' αἱ Αθηναῖοι είχαν κατὰ τήν εποχὴν εκείνην, κατὰ τόν Ξενοφῶντα, υπέρ τάς μυρίας οἰκίας. α' Η πόλις εν πλείονων ή μυριων οἰκιῶν συνέστηκε » (Ασπυμιμονευμάτων, Γ. Ε. 14.) Έάν ήδη υπολογίσωμεν κατὰ μέσον ὅρον τοῦλάχιστον δέκα εκατοίκους μετά τῶν θεραπόντων εν εκάστῃ οἰκίᾳ, ὅπερ δέν εἶνε υπερβολικόν εν πόλει εν ή υπήρχον πολλοί δούλοι, έχομεν εν ὅλῳ υπερεκατοντακισχιλίους κατοίκους. Έάν εις τούτους προσθέσωμεν τοῦς εκ τῶν έξω δήμων έλθόντας και τοῦς κατοίκους τοῦ Πειραιῶς, τότε ο δλικός αριθμός τῶν εντός τῶν μακρῶν τειχῶν κλεισθέντων υπολογιστέος περίπου εις διακοσικισχιλίους και οὐχί εις εκατοντακισχιλίους όπως υπολογίζει αὐτούς ο κ. Corlieu.

Ο κ. Corlieu μελετῶν τὰ υπό τοῦ Θουκυδίδου μετά θαυμαστῆς ακριβείας περιγραφόμενα συμπτώματα τοῦ λοιμοῦ, και συγκρίνων αὐτὰ πρὸς άλλας επιδημίας, συμπεραίνει, ότι ή υπό τοῦ Θουκυδίδου περιγραφείσα νόσος υπό τό ὄνο-

μα λοιμός, δέν ήτο νόσος έξωθεν εισβαλοῦσα, ως πολλοί άρχαιοι και νεώτεροι ιατροί διατεινόνται, άλλὰ νόσος επιδημική επιτοπίως αναπτυχθεῖσα και παρουσιάξουσα καταφανῆς τοῦς χαρακτῆρας τοῦ καθ' ήμᾶς καλουμένου τύφου τῶν στρατοπέδων ή τῶν στρατευμάτων ή τύφου έξανθηματικοῦ.

Τὸ είδος τοῦ παρόντος περιοδικοῦ δέν επιτρέπει ήμῖν να εισέλθωμεν εις τάς ειδικὰς ὄλας λεπτομερείας τῆς Ιατρικῆς ταύτης συζητήσεως. Σημειοῦμεν όμως, ότι τό ζήτημα έχει πρακτικὴν έννοιαν σπουδαίαν διά τάς νεωτέρας Αθήνας υπό υγιεινὴν έποψιν, εάν δηλαδή ο λοιμός τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος υπήρξεν ασθένεια έξωθεν μεταφερθεῖσα, ή εάν επιτοπίως έγεννήθη. Τήν έξωθεν εισβολήν τῆς νόσου εκείνης έπρέψθευσαν πολλοί ιατροί. Έκ μὲν τῶν άρχαίων αναφέρομεν τόν Γαληνόν, διηγούμενον ότι ο λοιμός ήλθεν εις Αθήνας εξ' Αιθιοπίας. Ένταῦθα σημειωτέον ότι ο κ. Corlieu περιπίπτει εκ παραδρομῆς βεβαίως εις οἰσιῶδες χρονολογικόν σφάλμα λέγων, ότι ο Γαληνός ήτο κατὰ δύο αἰῶνας μεταγενέστερος τοῦ Ιπποκράτους, ενῶ κατὰ τοῦς πιθανοτάτους υπολογισμούς ή γέννησις τοῦ Γαληνοῦ τίθεται σχεδόν εξ' αἰῶνας μετά τήν γέννησιν τοῦ Ιπποκράτους.

Έκ τῶν νεωτέρων δ' αναφέρομεν τόν έπιφανῆ Γάλλον Ιατρόν Clot-Bey, υποστηρίζοντα εν τῷ περὶ πανώλους αξιολόγῳ πανήματι αὐτοῦ, ότι ο λοιμός τῶν Αθηνῶν ήτο πανώλης διά πλοίων εισαχθεῖσα. Μεθ' ὄλας όμως τάς γνώμας ταύτας, ή σήμερον εν τῇ επιστήμῃ επικρατοῦσα συμφωνεῖ πρὸς τήν υπό τοῦ κ. Corlieu υποστηριζομένην, ότι δηλαδή ο λοιμός εκείνος ήτο ο ένεκα κακῶν υγιεινῶν ὄρων εν τῷ μέσῳ πολυπληθῶν ομάδων αναπτυσσόμενος τύφος, παρουσιάξων έκτακτὰ τινα φαινόμενα έντάσειος οὐχί άλλως σπανίως άπαντῶντα εν τῇ ιστορίᾳ τῶν επιδημιῶν. Οὔτως ο κ. Corlieu αναφέρει επιδημίαν τινα πρὸ ολίγων ετών αναπτυχθεῖσαν εν Αγκύρᾳ τῆς Ασιατικῆς Τουρκίας, ήτις έπαρουσίασε μεγάλας ήμοιότητας πρὸς τόν λοιμόν τῶν Αθηνῶν. Τήν επιδημίαν ταύτην περιέγραψεν Έλλην Ιατρός ο κ. Βεγλερῆς εν τῷ Γαληνῷ (άρθ. 8, 9, 10 τοῦ 1880). Ο κ. Βεγλερῆς καταδεικνύει τήν ταυτότητα τοῦ λοιμοῦ τῶν Αθηνῶν και τῆς νόσου τῆς Αγκύρας, τὰ δέ συμπεράσματα αὐτοῦ αποδέχεται πληρέστατα ο κ. Corlieu. Έν τῇ υπό τοῦ κ. Βεγλερῆ περιγραφομένη επιδημίᾳ, παρουσιάζονται τινα εκ τῶν σχετικῶς σπανιωτέρων τοῦ τύφου συμπτωμάτων, ὅσα περιέγραψεν ή άθανάτος γραφίς τοῦ Θουκυδίδου.

Συγκεφαλαιῶντες τὰ ανωτέρω, λέγομεν, ότι διά τοῦς φρονούντας, ότι ο λοιμός τῶν Αθηνῶν παρήχθη επιτοπίως, επιβαλλεται αναποδράστως τό συμπέρασμα ότι ή πόλις ήμῶν εἶνε πάντοτε εκθειμένη εις παρόμοιον άτύχημα, εἰ πτε

έως τότε υπέρ της χρήσεως του ίππειου κρέατος γραφέντα και λεγθέντα, μολοντούτο ή Κυβέρνησις δύναται ήθεως και άνευ βλάβης της δημοσίας υγείας νη έπιτρέψη την έν δημοσίαις κρεοπωλείαις πώλησιν του ίππειου κρέατος πρὸς δημοσίαν διατροφήν.

» Κατ' ακολουθίαν, χάρις εις τὰς προσπάθειαις σπουδαίων άνδρων και ιδίως της έν Παρισίαις Ζωολογικῆς Εταιρίας και εις την έπελθοῦσαν συνδρομήν της Κυβερνήσεως, εξεδόθησαν έκτοτε ειδικά νομοθετήματα και άστυνομικαί υγιειναί διατάξεις, δι' ών υπερέπετο κατά τὸ 1866 ή σύστασις ειδικῶν κρεοπωλείων, ένθα άντι έλαχίστης διατιμῆτιος έπωλεῖτο δημοσίως τὸ ίππειον κρέας. Οθεν τὸ πρῶτον τοιοῦτον ίπποκρεοπωλεῖον ήνοίχθη έν Παρισίαις τήν 9 Ιουλίου τοῦ 1866· μέχρι δὲ της αὐτῆς ήμερομηνίας τοῦ έπομένου έτους 1867, έν διαστήματι ένός δηλονότι έτους, ὁ αριθμὸς τῶν σφαγέντων ίππων άνήλθεν εις 2,152, ήτοι έν ὅλῳ καταναλώθη πρὸς δημοσίαν διατροφήν ίππειον κρέας 400,260 χιλιογράμμων.

» Κατά τὸ 1872, ήτοι έν έτος μετά την πολιορκίαν τῶν Παρισίων, ὁ αριθμὸς τῶν σφαγέντων ίππων έφθασεν εις 5,732, ήτοι έγένετο κατανάλωσις 994, 580 χιλιογράμμων καθαροῦ ίππειου κρέατος.

» Κατά τὸ 1875 έσφάγησαν έν Παρισίαις πλείονες τῶν 6,000 ίππων, τὸ δ' ὅλικόν βάρος τοῦ καταναλωθέντος κρέατος έφθασε μέχρις 1,300,000 χιλιογράμμων.

» Τήν υπερβολικωτάτην φυσικῶς κατανάλωσιν τοῦ ίππειου κρέατος εύρισκόμεν κατά την τελευταίαν τῶν Παρισίων πολιορκίαν (1871), ὅτε κατά τὸ ὀλιγρόνιον εκείνο διάστημα έσφάγησαν έν τῇ πόλει μόνον ταύτη πλείονες τῶν 65,000 ίππων, ὧν και ήμίνων, ήτοι έγένετο δημοσία κατανάλωσις 12, 300,000 χιλιογράμμων ίππειου κρέατος.

» Η στατιστικὴ τοῦ έτους 1882 αναφέρει πλέον τῶν 10,000 ίππων σφαγέντων έν Παρισίαις· ή δὲ τοῦ παρελθόντος έτους 12,834.

» Ἀπὸ τοῦ 1866, ὅτε έσττήθη έν Παρισίαις ἄδεια της άστυνομίας τὸ πρῶτον ίπποκρεοπωλεῖον, μέχρι τοῦ 1872, ιδρύθησαν αὐτόθι πλείονα τῶν 40 τοιούτων· κατά τὸ παρελθόν δ' έτος 1883 ὁ αριθμὸς τούτων άνήλθε μέχρι τῶν 80.

» Ἐάν κατ' ακολουθίαν συγκρίνωμεν ἅπαντας τοὺς άνωτέρω αριθμὸς, πειθόμεθα ὅτι ή χρήσις τοῦ ίππειου κρέατος έν Παρισίαις θαυμαστικῶς προώδευσε, καταναλισκόμενον κυρίως εις ὠρισμένας συνοικίας πρὸς διαφοράν της άπωτέρας εργατικῆς τάξεως και τῶν ἄπόρων σπουδαστῶν· και τοῦτο καθ' ὅσον σήμερα τὸ ίππειον κρέας πωλεῖται άντι της ήμισείας τιμῆς ή ὅσον τὸ βόειον.»

Η εφεύρεσις τοῦ θερμομέτρου. — Εσγάντως ὁ πρόεδρος της έν Λονδίῳ βασιλικῆς μετεωρολογικῆς Εταιρίας κ. Scott άνέγνω έν τῇ Εταιρίᾳ ταύτῃ ὑπόμνημα συνοπτῶν περὶ της ιστορίας τοῦ θερμομέτρου. Ἐκ της πραγματείας ταύτης γαλλικὴ εφημερίς έρανίζεται τὰς έπομένους πληροφόριαις.

Τὸ ὄνομα τοῦ εφευρέτου τοῦ θερμομέτρου εἶνε άγνωστον. Η παλαιότερα τοῦ ὄργανου τούτου μνεία εὔρηται έν τινι έργῳ τοῦ διδάκτορος Fluid, δημοσίευ-

θέντι έν έτει 1633. Ο έπιστήμων οὗτος αναφέρει τὸ θερμομετρον ὡς έν χρήσει έν πρὸ παντηκουαετίας· επίσης ποιεῖται μνείαν αὐτοῦ και ὁ Βάκων. ἀποθανών τῷ 1636. Τὰ πρῶτα θερμομέτρα ήσαν κυρίως βαροθερμοσκόπια, ή δὲ κατασκευὴ αὐτῶν λίαν ἀτελής και διάφορος της τῶν σημερινῶν. Πρῶτη δὲ ή Ἀκαδημία Del Cimento έδωκεν εις τὸ χρονον μάλιστα τούτο ὄργανον τὸ σχῆμα ὅπερ έχει νῦν.

Τὰ πρῶτα θερμομέτρα κατασκευάσθησαν τῷ 1621 ὑπὸ τοῦ Ὀλλανδοῦ Drebbel· ὁ δ' εκ Παταλῶν φυσικός Ch. Renaldi ή Renaldini πρῶτος προέτεινε τῷ 1694 νὰ σημειωθῶν επί τοῦ θερμομέτρου τὰ δύο ὅρια της θερμοκρασίας, τουτέστι της τήξεως τοῦ πάγου και της τοῦ ζέοντος ὕδατος, και νη διαιρεθῇ τὸ μεταξύ αὐτῶν διάστημα εις ὠρισμένον ἀριθμὸν μερῶν ἴσων ἀλλήλοις. Τὰ πρῶτα θερμομέτρα περιέχον αἰνόπνευμα πρὸς σημείωσιν της θερμοκρασίας, πρῶτος δ' ὁ Χάλλεϋ συνεδούλευσε την ἀντικατάστασιν αὐτοῦ δι' ὕδραργύρου· την θερμοκρασίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ανέφερον πρῶτος ὁ Νεϊτών. Τὸ θερμομετρον τοῦ Ρεωμούρου έλαθε τὸ ὄνομα εκ τοῦ τελειοποιήσαντος αὐτό, πρῶτος δὲ κατασκευάσας αὐτὸ εἶνε ὁ de Luc, φυσικός εκ Γενεύης. Τὸ ἑκατονταβάθμιον θερμομετρον, ὅπερ κοινῶς ἀποδίδεται εις την Κέλσιον, εἶνε ἐπινοήσις ἄλλου έπιστήμονος, τοῦ Linndus· εἶχε δὲ τὸ ὄργανον τοῦτο έν ἀρχῇ ἀναστρέφως την κλίμακα αὐτοῦ, ήτοι τὸ μὲν μηδεν έσημαίει την θερμοκρασίαν τοῦ ζέοντος ὕδατος, ὁ δ' αριθμὸς 100 την τοῦ τηχομένου πάγου.

Ο Ἀμερικανὸς Βανδερβίλτ ὑπολογίζει την περιουσίαν του εις 194,000,000 δολλάρια. «Εἶμαι, ελεγεν, ἐπ' εσχάτων πρὸς φίλον, ὁ πλουσιώτατος κτήκιος της γῆς. Τοῦ δουκὸς της Ουέντμινστέρης ή περιουσία ὑπολογίζεται εις 200,000,000 δολλάρια, ἀλλ' ἀποφέρει δύο τοῖς ἑκατὸν, ἐνῶ ή ἐμή περιουσία ἀποφέρει ἔξ.» Η καθημερινὴ πρόσδοσις τοῦ Βανδερβίλτ άνέρχεται εις 28,334 δολλάρια, ἀνὰ πᾶσαν δ' ὥραν εισπράττει εκ τῶν 1180 δολλάρια. Ἐκ περιουσιῦ κορίζεται κατ' έτος 2,000,000 δολλάρια ἐξ ἐκποτήσεως γαιῶν.

Ο ἐγκέφαλος τοῦ Ἰδάν Τουργκινερ, κατατεθείς έν τῷ Μουσείῳ της Πετραυπόλεως, βαρύνει κατά τινι ρωσικὴν εφημερίδα 2 χιλιόγραμμα και 12, γρ. ήτοι ὀλίγον τι πλείοτερον 1 1/2 ὀνκας. Ο ἐγκέφαλος τοῦ λόρδου Βύρωνος ἐζύγιζε 2 χιλιόγρ. 38, ὁ τοῦ Κρόμβελ 2,23, ὁ τοῦ Κυβέρου 1,829, ὁ δὲ τοῦ Δουκουίτρην 1,236.

Η εἰσαγωγή κερηγῶτος κρέατος ἐξ Αὐστραλίας εις Ἀγγλίαν έλαθε, κατά τὰ τρία τελευταία έτη κολοσιαιας διαστάσεις. Ἐνῶ, καιὰ τὸ έτος 1880, εἰσήχθησαν μόνον 400 κτήνη, κατά τὸ παρελθόν έτος εἰσήχθησαν 199,732 σώματα κτηνῶν. Ἐκ 30 φορτῶν τρία μόνον εφθάρησαν κατά τὸν πλοῦν, τὰ λοιπὰ δ' ἀφγλήθησαν εις ἄριστην κατάστασιν. Οὕτως αἱ ἀναριθμηταί της ἀπωτέρας ἀποικίας ἀγγέλαι χρησιμεύουσιν εις διατροφήν τῶν πεινεστέρων κατοίκων της μητροπόλεως.